

Mārijas Vēstis

Ilustrēts nedēļas šurnāls šinatnei,
literaturai, mākslai un sadzīvei.

№ 25.

1909. gadā.

Īsākt trīsdesmit.

Saturs:

Polu īspehtišanas nolūks un šinatnīšlee
mehri. Prof Dr. A. Grunda. (Veigas.)

Laukšrahndeeķu šahums un šahwoķķis
Widsēmē. Dr. Adolfa Agthes.

Widsēmēs Schweize. Ar ilustrāzījam.

Zekīneeka naķķs dšeesmas. J. W. f. Goetes
dšejok.

Kad druwa breest. Renē Basena romans.
No franķķu walodas tulķķots.

Dēķt weena zīgara. No Paolas Lombroso.

Apķķats: Walsķis domēs darbība.

Dāķķhadās šinas un pašķojumi.

Bildēs: Siguldas weefniza. Siguldas

tag. pīķs wahrti. Siguldas tagadejā
pīķs. Siguldas pīķs wahrti. Šķats

pee Gauķķas. Šķats no Siguldas us
Turaidu. Siguldas pīķs drupas.

Abonešanas maķķa

Ar weefhtišķanu eķķķēmē:

Par gabu 3 rēķ. 50 šķap.

" 1/2 gabu 2 " — "

" 1/4 gabu 1 " — "

Rumurs maķķā 10 šķap.; ķatra abreķķes maķķa 10 šķap.

Rīgā šķanemot:

Par gabu 2 rēķ. 50 šķap.

" 1/2 gabu 1 " 50 "

" 1/4 gabu " 75 "

Šķubinājumi maķķā 10 šķap. par weenfķeķģu šķalku rindānu.

Ar weefhtišķanu aķķķēmē:

Par gabu 5 rēķ. — šķap.

" 1/2 gabu 2 " 50 "

" 1/4 gabu 1 " 25 "

II. Rig. Krahj-Aisdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dfirnamu eelu stuhri).

Veenam noguldījumus no 1 rubla faktot un maksā 5—6 procentus; par tefošū rehkinu 4 proz.
Noguldījumus ismaksā tahlit bej usteifšanas.
Išneeds aifnehnumus pret wehršpapireem, obligacijam, galweneekem un perfonigu drofšibu.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Dr. Kliorin,

ahdas un dšimuma flimibās
praktiseju wafarā Iļgezemā,
Emwas eelā Nr. 1 no pulst. 4—8.

Beenem ahdas, pubšļa un
weneriflno flimneekus famā privat-
klinikā, Terbatas eelā Nr. 7 (ee-
eja no Dfirnamu eelas), no plst. 9—11
un no 5—8 un bej tam otredeens
no plst. 7—8 wafarā.

Dr. J. Kraukst.

Kaunuma, ahdas, fiilitistās,
pubšļa un dšimuma flimibās it-
beenas no plst. 9—1 un no 6—1/2 9 w.
No pulst. 5—6 w. til damas un
behnus. Rigā, Warstalu eelā 8,
tumu pee Grehjneeku eelas.

Dr. Machtus.

Slimeem

zilwela organifmu, fastahdita sem ahrstu Abramowa un Winogradowa redakcijas,
isfubta bej maksās. Adrese: Д. Калениченко, Москва, Козловский пер. № 21,
кв. № 66, собственный дом.

Flafons „Setara schfidrums” no D. Kalenitschenko maksā 2 rbl. 50 kap.
fubtiščana 1—3 flakoni 40 kap. (war ari us pehzmaksu).

Gemkopju eewehribai!

Manā apgahdibā isnahlufe un dabujama:

Barona J. Manteifela

Wehrojumi un ismehginajumi

faimneezibu eerihzibā un tehnikā

daiščados Kreewijas apwidos.

Cand. agr. J. Widina autorisets tulkojums.

Maksā 160 kap.

Repezeefščama grahmata karam semkopim, kas zenščas fawu faimneezibu uflabot.

Erusta Plates drukatawa,

Rigā, pee Petera basnijas un Skahrnu eelā Nr. 13.

R. Nebelsiecka pehn.,

Raku eelā 11, blatus krahstafel,

gumijas un
metala stempeli
grawuras,
Elischejas un
krasas

peedahwā lehti gļ-
tākā iswedumā jau kopšā 25 gabeeu.

Kafijas ahr-dedsinatawa „NEKTAR”

peedahwā weenmehr swaigi
dedsinatu un maltu kafiju pār-
lofi mehrenām zen. Ari nededsi-
natu-kafiju, tehju, zukuuru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
Eeeja no Romanowa eelas.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekššemes un ahršemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal”

stipru wihnogu wihnu 50 kap.

fefošchās filialēs:

Suworowa un Dfirnamu eelu stuhri,
Delgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mescha eelā Nr. 4a,

Peščal kunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Nigas stuhri.

Haematogens „Crampedach”

fatura 1 □ em. pehž analifes til 2 bazilu toln., turpretim Ziriches
Homela 1 □ em. 500 bazilu toln.

Haematogens „Crampedach”

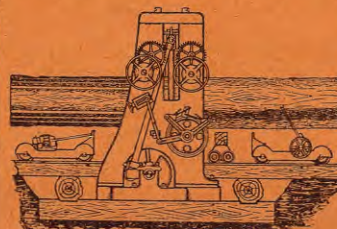
dob ehstgribu, ir patihkami eenem un no ahrsteem kā spehžinoschš un
afinis wairojofschš eeteikt, tilpat peeaugufcheem kā behnem.

Saunu fubtijumu farehma un peedahwā

M. Rudstroog,

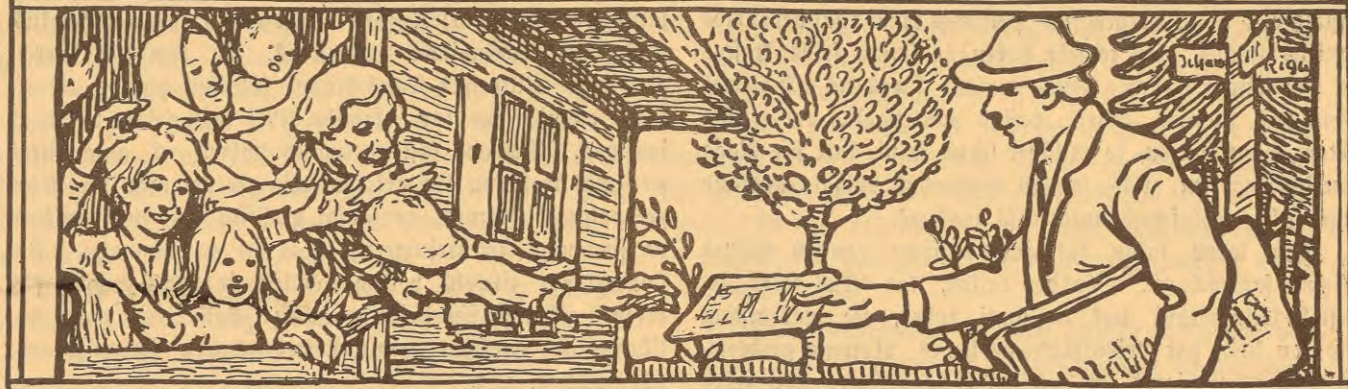
Rigā, apteeku prešču tirgotawa, leelā Grehžineeku eelā 15.

A. Harloff, inscheneers, Rigā, l. Newas eelā 24.

Gateri pašča konstrukcijas preefš
aipatal un us preefšū gree-
seenu. Wifas maščinas totu isstrah-
dāščana. Bahrweetojamas un us weetas
stahwofschas pilntwaila un patent-karsttwaila
no 11—600 PS., firmas
lokomobiles E. Förster & Co.,
Magdeburgā (Wahjā). Birmklasģs fa-
brikats, garant. ogļu isleetoščana. Labafais
un lehtafais spehšs wifam ruhpneezibam.
Padomi wifos tehniģfos peederumos.

Mahjas Weefis

Mr. 25.

Rīgā, 24. jūnijā 1909. g.

54. gada gabjums.

Polu ispehtiššanas noluhks un šinatniskee meharki.

Profesora Dr. Alfreda Grunda.
(Beigas.)

Ēee ņemeta pola ņhimbrišĆam atronas uņ gluņĆi preteņa redņes ņtahwokka, neĆā pirms ņeņĆpadsmit gadeem. Kad toreis Nansens uņņahĆa ņawu ekņpediziju, Seemeta ledus juhru lotejot, nebija uņeeti leelati dņitumi par 200 metreem (ap 700 pehdam); ņĆini lehsenā juhrā paņina leelu ņlaitu ņalu un ņalu grupu (Franza Joņefa ņemi, Spizbergenus, Jaun-Sibirijas ņalas, Wrangela ņemi, De Long ņalas un zitas). Kaņ gan bija ņaprotamati, Ćā peemot, Ćā ari taĆlakt uņ pola puņĆ tāpat, un Nansens ņariņhoja tika ņawu ekņpediziju preeņĆ ņeņleem lotejumeem. Bet kaĆds nelabs paĆrsteigums bija tas, kad no Jaun-Sibirijas ņalam uņ seemeĆeem uņ reis israhĆijas, Ćā lotes ņĆnores bija par iĆņu, lai ņaņneegtu juhras dibenu. Ar puĆlem wajadņeja atņĆĆetināt kaĆdu draĆĆu wirwi, lai no tās pagatawotu loteņĆanas kabelu, ar kuru tika ismeĆroti dņitumi lihĆs 3850 metreem. TaĆlaku ņalu weetā atrada ar ledu paĆrĆlaĆtu dņitu juhras jomu. Nansena, Rani (Cagni) un PiriĆa (Peary) zetojumi uņ seemeta polu peerahĆijusĆi, Ćā telpā ņtarp Grenlandi, Sibiriju un polu naw taĆlaku ņalu grupu, bet tikai dņita juhra. Bet pilniga droņĆiba par to buĆs panahĆta tikai tad, kad buĆs ņaņneegts pols, jo no otras, amerikānu puņes ņinas apņola par warbuĆtigu jaunu ņemju atraņĆānu. PiriĆs greeņĆotees atpaĆat no ņawa preeņĆpeĆdeĆā zetojuma teizās redņeĆis taĆlumā ņemi no Grenlandes uņ seemeĆreetumeem un tāpat ari Mikelfons apgalwo, Ćā daudņas ņihmes par to leezinot, Ćā seemeĆos no Maņņas eņot ņeme.

War gan maņleet ņĆaubitees, waj ņĆis ņinas pareiņas, bet tās ņpeesĆ uņ atĆhtotu paĆrbaudĆĆānu zaur ekņpedizijam un taĆlaku loteņĆānu, lai noņazitu ņĆis dņitās jomas apmeĆru. Nansens domā, Ćā seemeta polar-aggabalā knapi ko zeret uņ jaunu ņemju atraņĆānu.

Katrā ņinā nahĆotnē seemeta polarpeĆtiņĆanas ņmaguma punktis buĆs juhras ispeĆtiņĆāna, un norwegeeņĆu seemeta pola ekņpedizija, kura nahĆoņĆu gadu Amundsena wadibā uņ Nansena isturigā kuga „Fram” no jauna griĆ laustees zauri Seemeta polarjuhras ledus ņastrehgumeem, ņaĆņees pee darba Ćā dņitās juhras ekņpedizija. Waram no winas zeret ņwarigus taĆlatus paņaidrojums un atradums. Nansens Seemeta polarjuhras lihmeni dņitaku bija atradis Golsa ņtraumes uĆdeni, kaņ pee Spizbergenu ņalam paņuĆd no juhras wirņotnes. Kur tas paleet, kur tas noĆkuņĆi ņawā taĆlataĆā zekā? Mehņ ņhimbrišĆam to weĆl neņinam. Par ņĆo Golsa ņtraumes uĆdeni Polarjuhrā atronas beeņa kaĆrta auņņta uĆdena, uņ kura peld ledus. ņĆis auņņtais uĆdens pluņĆt no Seemeta polarjuhras apĆrauts ar ledu blaĆkeem gar Grenlandes auņtruma kraņteem uņ deenwideem Atlantijas okeanā. Wairak weetās tas kriĆt Golsa ņtraumei ņahnos. Eiropas klimats pa daĆai atkarigs no tam, kaĆdā mehĆā Golsa ņtraume paĆrņeĆĆi ņĆos naidigos uĆdenus. ņĆini zihnā ari weĆjam un laikam ņawa loma, tā Ćā mehņ neween tit Ćā no juhras, bet ari no meteorologiĆkeem ispeĆtijumeem Seemeta polaraggabalā wareņm dabut paņaidrojums klimatiskām blaĆus parahĆibam muņņu platumā grados.

WeĆl toti daudņ ņinatnisĆu problemu ņeĆĆĆas seemeta polaraggabalā. ņmaguma mehrojumi uņ peldoņĆā ledus ņegas apņola toti pareiņas ņinas, jo te netrauzē ņemes maņu eepaidis un instrumentus eepĆĆĆāms noņtaĆdit peeteoņĆi weenadi. Ari peĆtijumi par dņitās juhras apdņiĆwotajem ņĆe apņola baĆatigus eegurumus.

Zitadi problemi atĆal pee deenwidus pola. Tur tee ir ņemes maņu problemi. Wiņas lihĆņĆineĆās ņihmes leezina par to, Ćā ap deenwidus polu atronas ņemes maņas, kuras

apraktas sem schuhdonu segas. Zeels topsafarigs eeffch-
femes ledus apklahj semi, kuru titat schur tur pee gadijuma
war manit pee krasteem sem ledus segas. Schis semes
masu apmehrs schimbrihscham wehl titat pa masai datat
pafshstams, ta ka antarctifkas zeetsemes krafti titat nedaudfos
punktos issnati. Un tomehr buhtu no swara schos kraftus
un par wisam leetam ledus masas, kuras no eeffchsemes
ledus teef stumtas juhra, pasibt pamatigati, par wisam
leetam wina kustibu, jo milfgee ledus kalni, kuri pee Raga
preefschalna un zitäs weetäs deenwidus pusfalä apraud
kugneezibu, zehluschees antarctifkâ zeetsemê.

Scho ledus kalnu kuschana nosihme preefsch juhreas
fiktuma saudeschanu. Tahdos laikos, kad ledus kalni fe-
wischi leelâ mehrâ teef nosumti juhra, tee war atslacht
eeppaidu lihds pat wistahlakeem semes platuma gradeem,
un ir pat eespehjangs, ka Indijas bada gadeem, kurt zetas
zaur leetus neseju wehju neisdeiwibu, pehdejâ pakahpê par
zehloni ir ledus apstahlki tahlajos deenwidus. Meteorologija,
schuhdonu pehtifchana un juhreas ismekleschana sche fatwee-
nojas, lai atslachtu schos farschegitos fatarus. Taisni wahzu
un skotu deenwidus polarekspedizijas sche demuschas swa-
rigus paskaidrojumus, kuras wajadsetu attihstit tahlat.

Bet deenwidus pola seme usstahda mums par wisam leetam
geografiskas un geologiskas dabas problemus. Zif augstas
ir schis semes masas, kahds wina fatopojums? Geologiskee
ispehtijumi par Neetum-antarctu kalneem no sweedru ekspe-
dizijas pufes peerahdijusch, ka tos war eestattit par Deen-
widus Amerikas Andu turpinajumu. Kur schee kalni tahlat
aisteeppjas? Kahdâ fatarâ tee stahw ar wulkanifko Wit-
torijas semi Antarktu otrâ pufe? Angfu deenwidus polar-
pehtijumi sem Borchgrewingta un Stota atradusch fatarus
stary Wittorijas semi un Australiju. Tee ari peerahdijusch,
ka Wittorijas seme austrumos isbeidsas ar stahweem krasteem
kahdâ juhreas lihzi, tai ta fauzamâ Rosa juhra. Schini
juhreas lihzi deenwidus isbeidsas kahda milfiga schuhdona
mehle. Waj sem tas Rosa juhreas grahwis steeppjas tahlat?
Daudsas leetas par to leezina, par wisam leetam ari tas
apstahlkis, ka Borchgrewingts un Stots un jaunakâ laikâ
ari Schafeltons pa scho stahwo Wittorijas semes austrumu
nogahst demuschees tahlat us deenwideem. Ir eespehjangs,

ka ta iseet us Roatssemi, un ka Webeka juhra Antarktu
Amerikas pufe ir turpinajums no Webeka juhreas Austral-
ijas pufe. Ari Karaka Edwarda VII. semes fataras un
atteezibas pret Neetum-antarcteem un Wittorijas semi wehl
jaisfkaidro, tapat ari Keisara Wilhelma II. semes stahwolkis.
Tas bija eewehrojams azumirkkis, kad Karstens Borch-
grewingts Wittorijas semes kraftos fakrahja pirmos antarcti-
stikos augus, par kuru efamibu lihds tam nebija nekahdas
jaufmas. Sawada kustonu walfts dshwo us antarctifkas
zeetsemes krasteem. Ta ari soologija un botanika interefetas
pee polarpehtifchanas, ne masat geofisika zaur magnetiskeem
un smaguma ismehrojumeem, tapat ari meteorologija. Pat
finatnei par zilweku polarapgabalos ir faws pehtifchanas
objekts, eeffimosk, ismeklejet wina iszelfchanos, wina walodu,
tikumus un eeraschas, wina dshwes kahrtibu, isplatifchanos,
zekojumus u. t. t.

Sinatniskâ polarpehtifchana 1918. gadâ warës fwinet
100 gadu jubileju. Neskaitamas ekspedizijas fakrahjuschas
bagatigus sinatniskus nowehrojumus, bet ikweena jauna
ekpedizija atklahjuse jaunus problemus un atstahjuse at-
klahjus jaunus jautajumus nahkoscheem pehtneekem. Lihds
galam ta wehl nebuht naw. Lihds schim wehl naw safneegts
ne seemeka, ne ari deenwidus pols. Un kad wehl tas notiks?

Pagahjuschâ gadâ isbrauzta Pirijs (Peary), lai schogad
safneegtu polu. Winsch safneedfis us seemeka platumu to
wisaugstako rekordu. Kas wina uswarës?

1910. gadâ Amundsens grib usfahkt no jauna zekojumu
ar „Framu“ pa ledus fastrehgumeem. Zeeschis tas pretojas
tam, it ka wina ekspedizija buhtu sfreeschanas us pola, bet
ka wina leeta atteezas dauds wairat us sinatniskeem
mehreem. Winsch grib turpinat Nansena darbu atteezotees
us polarjomas ispehtifchanu. Antarctifkâ laukâ togad strahdâ
kahda frantschu ekspedizija, lai ispehtitu antarctifkos kraftus
no Raga klints us deenwideem.

Zif ilgi Schafeltons noturës wisaugstako rekordu deen-
widus platumâ? Wina ekspedizijai bijuschis bagatigi un
flaisti panahkumi, bet pilnigi noslehgti tee naw. Tee atklahj
titat jaunus jautajumus, kuri prasa pehz atrifnajuuma, kas
ari jazerë, drihfi rafees.

Laukstrahdneeku fahkums un stahwolkis Widsemê.

Dr. Adolfa Agthes.

XI.

Dahrst un plawas jau 1688. g. peedereja pee faim-
neezibas¹⁾ un tapehz 1804 g. lifums naw pawehlejts
nekahdu semneeku semes jaunu ismehrischanu un wehrte-
schanu, ka to daschfahkt apgalwo.²⁾ Kad muischas nebija

¹⁾ Sal. peem. memorialu no 1688. g. 22 §: „Bet neweenam
nebuhs wairat semes dot nekâ wina lopu ganibas lihds ar plawam
peeteefochas to peenahzigi nomehlot.“

²⁾ Un fawischis ka pretfats igamu semneeku lifumeem no 1804. g.
Sal. D. Mueller, Die livl. Agrargefeggebung, Halle 1892., 24. lapp.;

mehritas, tad rewifijas komifjas peenehma, ka pee weena
ahka semneeku semes jau peeder par 20 baldereem dahrst
un plawas.³⁾ Ta ari peenehma, ka ikweenam pusarklineekam
druwu, plawu un dahrsa ir bes isnehmuma par 40 dal-
dereem.³⁾ Ta tad pehz lifuma klauschus gan paugstinaja,

A. v. Gernet, Die Aufhebung der Leibeigenschaft in Estland, Reval
1896., 13. lapp.; A. Tobien, Die Agrargefeggebung Livlands . . .
Berlin 1899., 297. lapp.

³⁾ Instruktion für die Revisions-Kommissionen v. 20. Februar
1804., § 25.

bet semneekam jaunu semi nedewa. Tikai kad muischneeks nebija meerā ar tahdu wehrteschanu un wehl wairaf nekā par treschdaku gribeja klauschus paaugstinat, wixam waja-dseja us sawu rehkinu isdarit fewischju mehrischjanu.⁴⁾ Un to ari leelafā daka muischneeku nekawejas darit un paaugstinaja klauschas wairaf nekā par treschdaku. Wini par to isdewa leelas sumas.⁵⁾ Bija ari koi wilinoschi usaižinat rewisijas komisiju spreedumus, jo tās fastahweja gandrihs weenigi no muischneekeem,⁶⁾ kuras tik nebehdigi ischkihra par labu muischu ihpashneekem, ka 1809. gadā wixu weetā eezehla weenu mehrischjanas rewisijas komisiju,⁷⁾ kuras wix darbi bija jaeesahf no jauna.⁸⁾

Tā sauktee ispalihdibās jeb papildu darbi ir klauschu patwatigi paaugstinajumi. Sweedri tos nebuht netureja par tik neezigeem, kā interesenti keisaram 1804. g. sīnojumā appalwoja, un ari nesen appalwoja wehl.⁹⁾ Sweedru wal-diba lika tos no kahrtejeem klauscheem atrehsinat. 1804. g. tee bija pawisam aisleedsami waj par teem jadabū sem-neekem kahda atlihdsiba.

Par pehbejo jau bija staidribā pirmais progresists starp Widsemes muischneekeem — barons Schouls. Sawās semneeku teesbās wisch mehginaja, kaut ari behdigi, at-lihdinat šos nelahprahtigos leetos darbus. Ari keisara wehstulēs Simerfam atrodam pehdas no tahda uskata.

1804. gadā muischneeki prahja likumigu klauschu paaugstinajumu par semneekem peerehsinateem dahrseem un pshawam, bet pateesbā wini gribeja, lai klauschu notikuscho paaugstinajumu¹⁰⁾ pazet par likumu, un to wini ari safnedsa.

4) Instruktion v. 1804., § 26. Ergänzende Bestimmungen v. 28. Febr. 1809., § 1. Te ir runa par muischu ihpashneekem, kuri „paha augstakus klauschus“, nekā noteikts rewisijas instrukciju 25. § (t. i. pahri par 80 dalderem no ahka.) Instruktion für die Mess-Revision-Kommission in Livland v. 28. Febr. 1809., § 45.

5) D. Muellers sin pawehstīt (30. lapp.), ka muischu ismehrischana un wehrteschana „Widsemē“ ismaksajuse 5 miljonus rublu (Banko?) Tobiens scho sumu peewed sudraba rublos us 1,094,000 (p. w. 276. lapp.).

6) Itweena komisija fastahweja is brumnezibas 6 iswehleteem muischneekeem (lozekeem) un weena walbības eerehdā (preeksch-fehdetaja.) Sal. § 2. un 3. instrukciju no 1804. Wehlat peeažinaja pat wehl klast septito muischneeku (basnizas wixpreekschstahwi.) (Sal. Tobienu p. w. 208. lapp.).

7) Instruktion für die Mess-Revision-Kommission in Livland v. 28. Febr. 1809., § 1.

8) Instruktion v. 1809., § 22., ijeja e: „Wixas jau isdaltās pashahwigās waku grahmatas wajaga pahrschahdat un ismekleschana un apstiprinashana zelt preekschā.“

9) A. Tobiens (brumnezibas eerehdnis), Die Agrargejeggebung Livlands . . . Berlin 1899., 62. un 244. lapp.

10) Sīnojums no 1804. gada atehlo (33. lapp.) jekoscho rihfoschanoš: Muischas ihpashneeks semneekem dewa wairaf semes nekā wini pahpehja apstahdat, bet prahja par to peenahzigi augstakus klauschus. Nereiti esot gadijees, ka no weena ahka isnahfuschī diwi . . . Tahdejadi semneeku klauschi iisa padariti otrik leeli. Kreewu tehis nosauz to „par galejo apspeeschanu jem eemešla, it kā rihfotus likumist ar jawu ihpashumu“ (крайнее упречение под предлогом законного распоряжения собственностью.) Wahzu tulsojumā peemineta tikai „leeka nasta, kura zehlusēs jem teeshtas rihfoschanas eemešla ar jawu ihpashumu“ („unter dem Schein einer rechtlichen Disposition des Eigenthums entstandene Ueberlast“).

Tagad¹¹⁾ sirdsineekam waiadseja pa deenu usart weenu puhrweetu, par to šaimneekam weenu sirdsineeka deenu peerehsinaja par nepilnām 8 kapeikam, weenalga waj seme bija smaga waj weegla. Pee labības pshawanas weenu wihreeti un weenu feeweeti rehkinaja us puspuhrweetu, par to šaimneekam atrehsinaja 2 kahjineeku deenas jeb 12 kap. par deenu. Pee kulschanas it us 3 strahdneekem rehkinaja 2 wesumus, katru par 2 birkaweem. Det tā ka weenu strahdneeku leeto¹²⁾ ja dauts, tad 6—8 stundas pee kulschanas, tad par diwi kuhlejeem rehkina weenu darba deenu. Tā tad kalsam bija pa deenu jastrahda wixmas 12 stundas, ja gribeja, lai šaimneekam norehsina weenu pilnu darba deenu.

Pee feena pshawanas klauschu kalsam wajadseja pehz 1804. g. semneeku likumeem itdeenās nopšaut weenu muzas weetu jeb pukotras puhrweetas, kamehr wixā feewai bija jagahda par feena eewahschjanu. Par scho wihra darbu šaimneekam norehsinaja weschu, par feewas darbu tikai pusi darba deenas jeb 9 kapeikas. Papildu noteikumos no 1809. gada¹³⁾ deenas darbs pee feena pshawanas druzjin lehninats. Turpmat it us strahdneeka gimeni bija rehkinama weena puhrweeta un šaimneekam tika peerehsinats 2 pilnas kahjineeku deenas jeb 3 kap. wairaf.

Pee mehflu weschanas weenam sirdsineekam itdeenās wajadseja iswest 14 kreetnus wesumus (ap 2 birkawi),¹⁴⁾ t. i. uswest, aiswest un iswest, kamehr feewai mehflu bija jaisahrdā us seeka weetu. Šaimneekam par to norehsinaja it weenu sirdsineeka un kahjineeka deenu jeb 14 kapeikas.

Pee malkas peeweschanas weenam sirdsineekam itdeenās wajadseja peewest weenu ast malkas,¹⁵⁾ t. i. „uszišt un peewest“, ja muischas meschs nebija tahstaks par 7 werstem, par to šaimneekam peerehsinaja 8 kapeikas. Ja meschs bija tahstaks, tad it us 35 werstem turpu un atpakaf rehkinaja weenu sirdsineeka deenu jeb 8 kap. To pahchu tahstumu wajadseja strahdneekam nobraukt, kad us pilsehtam weda laufšaimnezibas raschojumus.¹⁶⁾ Wesumu turp brauzot rehkinaja us 2 birkaweem, atpakaf brauzot bija brihw uskraut masaf. Det par to kalsam bija janobrauz 5 werstes wairaf. Par deenu aprehkinaja 8 kapeikas.

Jawehrpj bija weenai feewai pa deenu 2 mahrzinas linu, waj 3 wilnas jeb 5 patulu.

Det tomehr leekas, ka ir jautats, waj semneeki spēhs šos paaugstinatos klauschus pildit, kad lihds ar to pashminaja likumistā takt. Tapehz nolehma, ka it us ahka ja-

11) Sal. peelikumu pee S. L. Nr. 1804: „Taxa oder Anschlag der Arbeiten, B. Hilfsgehord, VIII. lapp.“

12) Pahwo formu „teek leetots“ (употребляется) pahrtulko pa wahzisti ar aktiwo „leeto — anwendet“.

13) Papildu noteik. no 1809., § 29.

14) Weentahrschs wesums šatura 2 birkawus, tā tad 14 wesumi wixmas 28 birkawi.

15) Ais šatura schkilas arschinu garumā, kuras šaturaj 6 pehdu augstumā un platumā.

16) Par scho palihga darbu „produktu iswahschjanu“ naw runa peelikumā, tāpat kā par wehrpichanu, bet § 66., 2. un 3. ijejā.

dsihwo wišmas 10 darba spehjiigem wiħreeseem¹⁷⁾ un tišpat dauds darba spehjiigam feeweetem¹⁸⁾. Ja pee tam wehl eewehro abus 65 § tekstus, tad war atbildet us swarigo jautajumu, zif dauds muišchu semes drihšsteja us weenu ahki semneeku semes.

Kreemu teksts:

„Semneeku kahrtejee jeb paraštee darbi nekad nedrihšt buht leelaki par puši no wišu semneeku semju wehrteju ma un samehrā ar šcho semneeku darbu teef noteikts kunga išeħjuma plaščums, par mehraulku nemot, ka it us weenu širdsineeku, kam zauru gadu weena deena nedekā jastrahdā muiščas darbi, nenahktu wairaf par diwi puħrweetam, katra par 10,000 šweedru ošektēm, kunga seemajas išeħjuma.“

Ординарные же или обыкновенные работы крестьянъ никогда не должны составлять болѣе половины оцѣнки всѣхъ крестьянскихъ земель и въ соразмѣрности сей работы опредѣляется пространство господскаго посѣва, приемля за правило, чтобъ на каждаго, по одному дню въ недѣлю во весь годъ приходящаго на помѣщичью работу, работника съ лошадыю не болѣе двухъ лофовъ, каждый въ 10000 шведскихъ локтей господскаго озимаго посѣва приходило.“

Wahzu teksts:

„Kahrtejee darbi, kuri nekad nedrihšt eet pahri par puši no wiša wehrtejuma, dod mehraulku preekšč kunga išeħjuma samehra, un teef peenemts par pamatu: ka it us širdsineeka deenu seemaju laukā nedrihšt apšeht wairaf par diwi puħrweetam, katra us 10,000 šweedru kwadratošektim plaščuma reħšinot.“

„Die ordinären Arbeiten, welche nie die Hälfte der ganzen Schätzung übersteigen sollen, geben den Maßstab für das Verhältniß der Gutsherrschastlichen Aussaat, und wird als Grundsatz angenommen: daß auf jeden Tagesgehörch zu Pferde nicht mehr, als zwei Loffstellen, wovon jede in 10,000 schwedischen Quadrat = Ellen Flächeninhalt besteht, im Winterfelde besät werden darf.“

Wahzu tulkojumā ir runa par „širdsineeku deenu“. Bet te truhšt swarigās peedewas, ka weenam širdsineekam zauru gadu muiščai jakalpo tikai weena deena nedekā. Šai gan ta ir tikai reħšinama wehrtiba, kuru dabū, kad kahrtejos

¹⁷⁾ Par darba spehjiigem wišpahrim uštatija wiħreesehus no 17—60. gadam un feeweetes no 15—55. gadam, „zif ilgi — tā teikts — muiščas walde tos peenem par darba spehjiigem“.

¹⁸⁾ E. L. no 1804, § 58.

širdsineeku klauschus¹⁹⁾ išdala us wišeem semneekem — ari šaimneekem — weenadi, tad tomehr jaatšihšt, ka teem ir leela nošihme. Kad šcho wehrtibu fina, tad ari šin, ka no ahka semneeku semes itnedekas bij janostrahdā muiščai 10 deenas, tapehž ka us ahka semneeku semes wajadseja dsihwot 10 semneekem. Tam gan wajadseja buht wišmasakam škaitlim²⁰⁾. Bet klauschus nedrihšsteja pawairof, kad tur dsihwoja wairaf semneeku.²¹⁾ Tā ka it us nedekas širdsineeku no kunga laukeem drihšsteja nahkt ja dauds diwi puħrweetas, tad weenam ahkim semneeku semes lihšfinajas 20 puħrweetas seemajas išeħjuma kunga laukā. Tā ka 1804. g. Wišsemē pastaħweja triju lauku šistema, tad it us ahki semneeku semes muišču laukos nedrihšsteja wairaf par 20 reiš 3 jeb 60 puħrweetam nahkt²²⁾, un tā ka weens dalderis zaurmehra lihšfinajas 7¹/₂ puħrweetam²³⁾ tad ziteem wahrdeem it us 600 puħrweetam semneeku semes muišču semes nedrihšsteja wairaf par 66 puħrweetam jeb 11% nahkt. No šcheem škaitkeem redšams, zif masas bija Wišsemes muišču šaimneezišas wehl 19. gadu šintena šahumā samehrā ar semneeku semi.

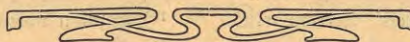
¹⁹⁾ Ja lihššigi išmeklē wišu klauschu zaurmehru, tad pehž § 58 it us darba spehjiigu peršonu drihšsteja nahkt tikai 2 klauschu deenas. Tā tad širdsineekam bija janokalpo puše no klauschem.

²⁰⁾ E. L. no 1804, § 58.

²¹⁾ Papildu noteikumi no 1809, § 56: „Šweens semneeku šaimneeks war šawā deenestā nemit kalpus no waleneekem, pat ja ari pee tam wiša mahjās ešošo kalpu škaitš sneegtos pahri par 1804. g. šitumu § 58. noteikto samehru . . . Zaur šcho wiša kalpu pawairofšamū winam nerodas nekahdi jauni klaušči kungam.“

²²⁾ Pee ta pašča šehguma nonahkt V. Šunšhels, Ueber livl. Arbeiterverhältniſſe und Agrarzustände, Balt. Monatschr. Bd. 7. 1863, 419. lapp. un D. Muellers, Die livl. Agrargeschgebung, Halle 1892, 21. lapp. 5. peef. Šewišči no interešentu pušes turpretim apgalwots, ka pehž 1804. g. šituma it us ahki semneeku semes drihšsteja nahkt muiščas semes 72 puħrweetas. Šal. peem. Š. v. Bröder, Zur Dautenfrage in Livland, Riga 1898, 25 lapp. un V. Tobien, Agrargesetzgebung Livlands . . . 1899, 250. lapp. 4. peef. Šhis apgalwojumš išeet no ta nepareišā weedoška, ka no weena ahka semneeku semes bija janokalpo kungam 12 širdsineeku deenas nedekā. Pehdejo aprehkina wišai šarešgitā kahrta, lai gan šituma atrodas glušči šaidrs preekškrakšis. Weš 65 §, kurešch nepareiši pahriukšots, peerahda wehl 63. § I. punktš, ka it no ahka bija janokalpo kungam tikai 10 širdsineeku deenas nedekā. Tur teikts, ka semneeku kahrtejee darbi bijušči 40 dalderi no ahka. Ja nu itnedekas no ahka reħšina 10 širdsineeku deenas (no 10 wišreem) un tišpat daudš kahjineeku deenas (no 10 šeevam), tad tas lihšfinajas darbam, kura takšes wehrtiba ir 4 reiš 10 jeb 40 un 3 reiš 10 jeb 30 grašči. Ša gadu tas ištaiša 2080 gr. jeb 23 dalderus un 1560 gr. jeb 17 dalš. wiħru un šeevu darba kopā: 23 un 17 jeb 40 dalderus.

²³⁾ Pehž Š. v. Keušlera, Zur Geschichte und Kritik des bäuerl. Gemeindebesitzes in Rußland, 3. Teil. 1887, 185—6. lapp. 10 dalderi zaurmehra ir 24 dešetinas. Tā tad weens dalderis 24 dešetinas.

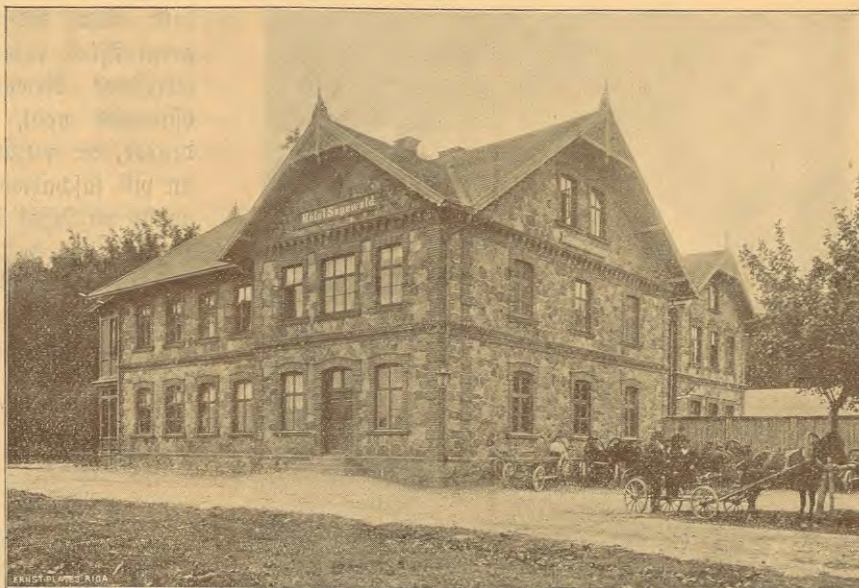

Widsemes Schweize.

Pee Siguldas ir Widsemes Schweize, to fin itweens no stahstīšānās, ari tas, kas tur nam bijis. Bet kas no Nīgas pa dšelszēku steidsas turpu un atrašdamees Intschu-kaļna flajos un tihretos, nojauš, ka Siguldas stazija waitis naw tašlu, ta azis te wolti meļēs pehž kašdeem dabas jaukumeem. Winam jaatfihstas, ka apgabals ir tairni nemihligs, nepatihams. Wilzeens ahtri schrahdams pahrfreen pār kašdu dštu ar eglem noaugušču grawu, te gandrīš jau buhtu to redset, bet tai ahtri garam un parahdas atkal weenmufigs lihdsenums, kamehr pehdigi wilzeens aptura pee Siguldas stazijas.

Istahp nu ahra — bet dabas jaukumu nekahdu! Ir glihtas wafarnizas, ir weenstahwu un diwstahwu koku nameki, kura gandrīš katra kašda pretšču pahrdotawa, ir birses mala leels muhra krogis un birse pawiljoni preekšč musikanteem un dejas grihda, tikai to wifu newar dehwet par deefin kašdeem dabas jaukumeem. Gjam pa schofeto zetu us preekšču. Mums atweras Siguldas labi eestrahdatee lauki un trefna mahlainā seme, redsam ari labi uskoptas faimneezibas ehkas, no kam spreescham, ka Siguldas muišā preekščshniga faimneeziba, bet dabas jaukumi wehl arweenu negrib rahditees. Tikai kad ešam tikušči garam kunga eħrbegim un us-

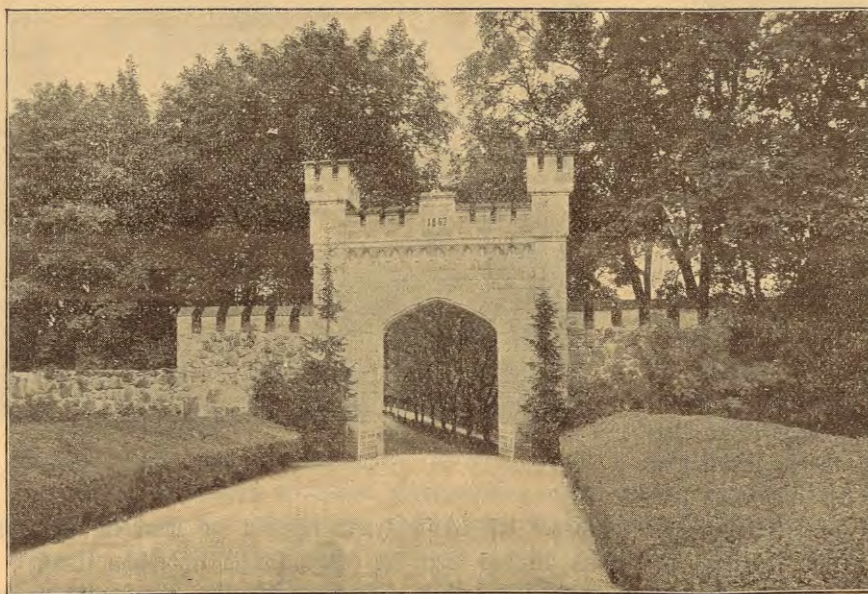
un reteem šuju kokeem noaugušči. Zit flaišti! mums newikus pahrwetas pahrluhpam. Zit brihwi uselpo kruhtis! Zit taški tur krašti otra puše un tomehr tik tuwu! Un tašdas paščas wezas drupas ka te, seedoščas eemas un pleederi un firmas drupas, — kašda

Siguldas weesniza.

romantika! Te tihk mums buht. Sašam wehl reis: te ir jauki!

Bet tas wehl ir tikai pawiršchs skateens, te ir tik daudis to redset tik dabas ka wehsturisku paleeku šina, ka wifu to, kas „Siguldā” redsams, grūhti pa wefelu deenu isfmelt. Weedribam, kas isbrauz turpu no pilsehtas ar šalumneekem, wajassetu atmešt dejoschānu un lehtaschānu us weenas weetas, bet labat šistematisēti apštatit ir floru, ir geologiskas parahdibas, ir wezo lihbeeschu, ir wezo bruneneeku pilskalnus. Ja te wehl ir klast labis isškaitdrotajis un wadonis, tad te atweras grahmata ar koti interesantu faturu. Buhtu ari wehšams, ka šalumneekem beedribas labaki apgahdatu labus lektoros, wehšures un dabas šinatnu špezialistus, kas waretu us weetas noturet preekščlašjumus. Ta ir laika praška un schkeet, ka us preekšču ari tee buhs Siguldas isbrauzeenu preekščgalā

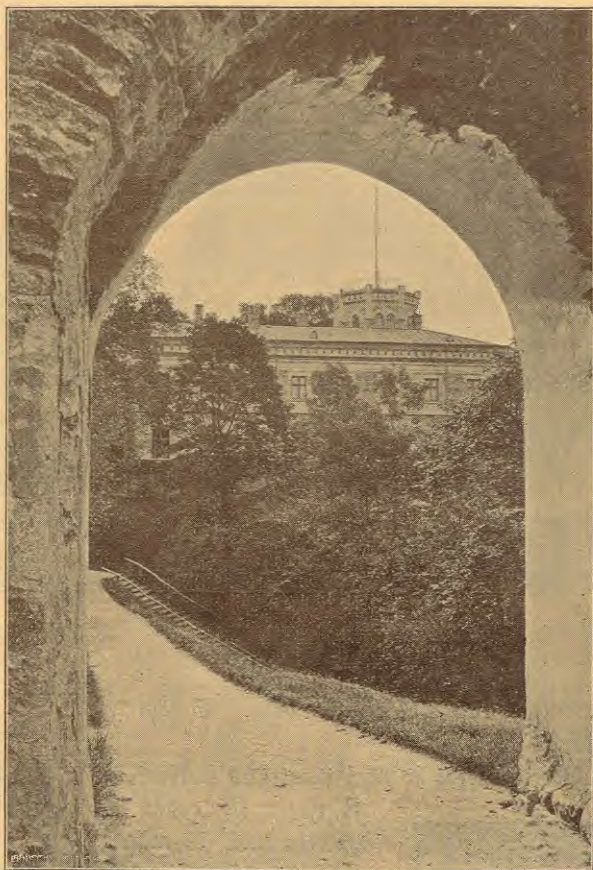
Siguldas tag. pilšwahrte.

kašpuschi wezajā pilskalnā, tad atweras muhsu skateenam dšta leja, pa kuru it ka šudraba lenta lihšču lotšču steepjas Gauja un wisapfahrt augsti stahwi krašti ar lapu

un ne dejas školotaju un dantšču direktori.

Siguldas dabas jaukumi no Nīgas pušes sahtas ar Lorupeš upiti un kalnu pee Lorupeš muiščas un aišsteepjas

garam Siguldai, Krīmuldai un Turaidai līdš Pilskalnam (wežo lībbeesĥu). Tas buĥs gaiša līnija 11 līdš 12 werstes, bet kalna zekā, no pamīļona, tew īsleekas itin tā tīkai kaĥdas paĥra werstīs ween buĥtu. No Gaujas līhmena līdš krašta wīrsotnem buĥs ņawas peĥdas ņintas trīs. Bet ņeē krašti, tā jau ņazīs, apaugusĥi ar mīlņgeem tokeem, kas augstumū weĥl paĶet, bet jo wairak wīnu deĶorē.

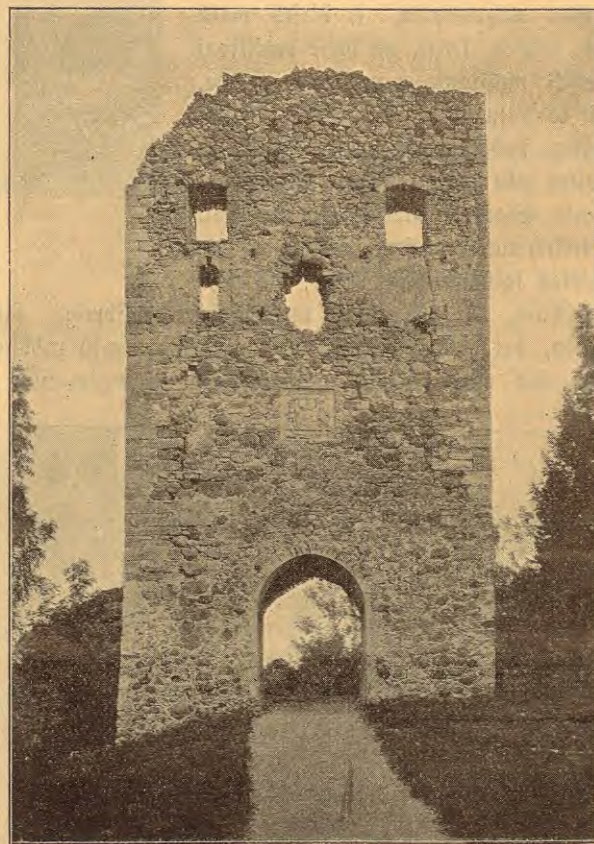
Siguldas tagadejā pils.

Weetam redņam ņarĶanas klīntīs, ņuras zaurgraustas no ņmeldņosĥeem awotīneem īs kalnu eekņeenes, īsĶobotas par alam. Taĥdu alu tur wairak un us tām weĥl naĥņām atpaĶak, jo īr tām ņawa weĥsture. Gauja, weĶee lībbeesĥi wīnu ņauza „Roīwa“, laususēs zauri dewonīņkai formazījai, kas te pastahw no ņmīlņĥu atmena ar ņwarza un ņwīrgsdu peeĶaukumeem un maseem ņpīĥdosĥeem graudīneem, tā leek tīhri domat, tā ņamarainee, zeete ņmīlņĥu ņlahni buĥtu zaurauņti ar ņeltu un te ņleĥptos mīļoneem baĶatības. Bet ņĥi ņposĥā weela īr taĥdā daubsumā, tā ja tas buĥtu ņelts, tad tās ņen wairis tur nebuĥtu un zīlweĥu roņas jau ņen Siguldas kalnus buĥtu norakusĥas un īsņtaloĶusĥas. Bet ar ņawu mīrdsumu wīna muĥs ne maņak eepreĶē, tā īsņtais ņelts. Paĥrat paĥrdrosĥi daņĥā labā weetā toĶi ņahw us ņĥīm ņahwām klīntīs kraujam, bet toteĶsu wīnu ņtīprās ņaknes wairak aņu dņtūmā laususĥas zaur klīntī, ņura gan īr mīĥņta un līdņīnajas ņazeeteĶusĥai ņmīltī. Pa kalneem eetaīņtī maĥņslīgi taĶi, paņraujas īr pīlmas ņee-dosĥu krahmu un netruhņtī ari laņņīgalu. Pee paņĥas

Gaujas kraņteem weet weetam balta ņmīlņs, kas peeĶod ņĥīnī raībajā daņĥabībā ari ņawu toni. Kuĥtri ņaĥrĶi paĶīĶoĶās, jo Gaujas lejā wīnus reti ņer weĥņĥ un atmosfēra ņe nospeesta un ņmaga. Bet toteĶsu kalnā brīhwi uselpo krukņs.

Par ņĥo Gauju wezās kronītas ņahņta brīhnuma leetas. Līdš Walmeerai wīna bīĶuņe ņuĶojama. Kas tee par ņuĶeem bīĶusĥi? Waj nebuĥs tīkai leĥņeneem dibīneem ņruhĶas ween bīĶusĥas? Ploņtī jau ari tagad pa wīnu peĶb. Waj tad te paņeĶĥam buĥtu notīĶusĥas taĥdas Ķeogrāņņtas paĥrgroņības un Gauja tīk leelā meĥrā aīņņeĶreĶuņe? Nēwajag aīsmīrņt, tā gandrīĥī par ņatru muĥņu dņņtīnes upītī, pee ņuras atronas taĥdas wezas pīlņ drupas, eet wezas teīkas, tā pa to atbraukusĥi ņuĶīneekī un pīlī ņaņĥahwusĥi, taĶeĥt tā wīnas tornīs bīĶīs paĥrat augņīs un juĶrā ņareĶņams.

Uņ Gaujas labā krašta, reĥņīnot peĥz wīnas gaitas, atronas mīnetaīs ņentņĥu Pīlņkalns, tad Turaidas pīlņ drupas, tad lībbeesĥu pīlņkalnī Ķoreīda un ņubesele, ap ņurām ņaīņtas ņaupo wāĥrds un peĥdīgi Krīmuldas pīlņ

Siguldas pils wāĥrī.

drupas. Uņ kreīņā krašta netaĥtu no Kraukku un Pētera alam atrodas Sateņele (tagad ņauĶtā lībbeesĥu ņanņte), ņur pret dņņsu wīhru paĥrņpeĥtu zīhņījās braņĥais lībbeetīs Dabrols un nepīlnu werņtī no tās, Siguldas pīlņ drupas, bet reīņ ņtīpra un bīņņtama ordēna pīlns, kas nomahza lībbeesĥu walņtību un līta drebēt ari bīņĶapam tur paĥri Turaidas pīlī. Peĥz Rīgas tā bīja otra Līwōnījas atņleĶga. Tā tad weentopus un zeĶņĥi blakam tīĶdauds paĥrdņīhwotu

PAR
MAKS
VEI

waru un kulturu, wefelas septinas pilis, bet wifas tagad drupas un no zitas knapi weeta wairs farebsama. Bit ari pahrspehzijs nebija dselsu wihrs par fawu pretinefu lihbeeti, ari wiau tapat fagraufa laika sobis un kultura. Tagad dselsi labat isleetot fleepem un riteneem, neta dselsu brunam, wezlaitu bihstams pilis muhflaitkeem wehl tikai noder ta romantiskas dekorazijas.

Schoreis druzjin pakawefchos pee wezas Siguldas un winas wehstures. Wahrtu tornis wehl pazetas deefgan augstu; un pils atmenu muhri wismas 10 pehdas beesi. Kas fchos neskaitamos atmenus te fanefa augstaja, nepeeetama kalna? Mums pateefham naw eemefla apfkaufi fawus fentschus. Starp drupam, kuras dascha weeta

Dabrolam ar labu un peegreesa wiau pee kristigas tizibas. Pehdejais tab lihds ar Kaupu 1210. gada lihdsjeja wahzeefcheem karot pret igauneem. 1207. gada dalot laupijumu starp sobenbrahkeem un biskapu Albertu, Sigulda peefrita pirmejam, kuresch tad Dabrola tuwuma zehla tagadejo Siguldas pili, ta fazits, romanu stila. Bet ta ka Satesele schim jaunajam zeetofnim bija bihstama fahnzenfe, tad wahzeefchi pehz Dabrola nahwes nolehma wiau nopostit. Tas bija 1212. gada. Wahzeefchi fche fapulzinaja leelu kara spehku; eeradas pats biskaps Alberts un sobena brahlis Bertolds. Wahzeefchi pili aplehgereja un sturmeja wairaf deenu, bet tika no lihbeefcheem waronigi atfkti. Wini pili eenehma pehz fawas toreis parafas tattikas, atraf-

Stats pee Gaujas

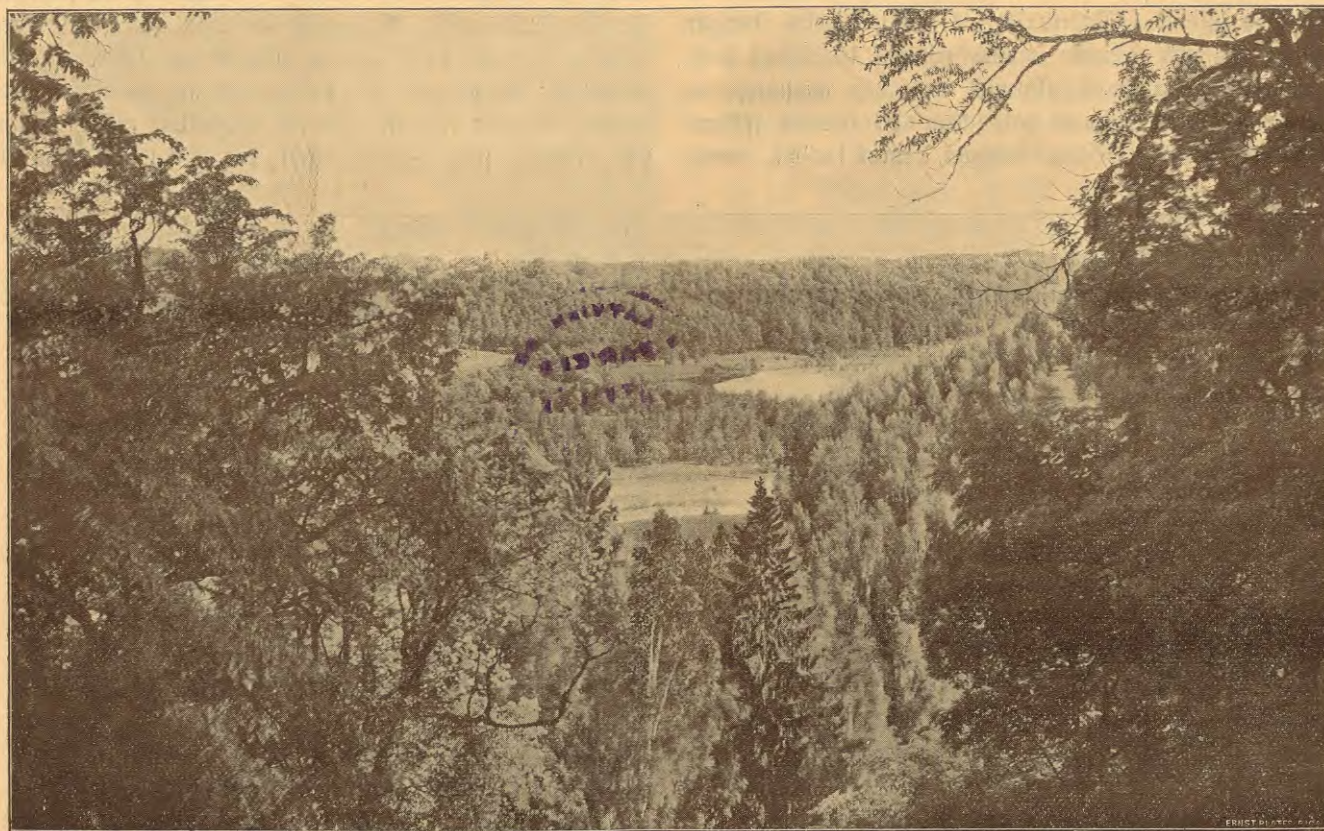
deefgan labi usglabajuschas, pafineji wehl atron konwenta buhres atleekas, basnizu, ehdamistabu, wahrtu farga istabu u. t. t. Schini weeta pirms wahzeefchu eenahlfchanas, hijis kahds lihbeefchu meests „Sigewolde“. (Dabrola pils, ta jau minets, atradas apmehram wersti fahnus.) Dtra pufe Gaujat lihbeefchu wirfaitim Kaupam bija diwas pilis. Kaups, kas ar figewoldeefcheem nedfihwoja laba faskanu, pahrdewa fawus tauteefchus un fabeedrojās ar wahzeefcheem. Wina tauteefchi to padfina (1206. g.). Tad Kaups weda wahzu pulkus pret wineem. Gaujas leja wahzu spehki fadalijas; weens pulks Kaupo wadiba eenehma un nedefnaja Rubefeles pili, bet otris welki wefelu deenu sturmeja Sateseli un neta neisdarijis atgreesas atpakaf uf Rigu. Tad tur nonahza preesteris Daniels, kas peelabinajas

schanas, proti, parafas apafschu kalnam, famehr tas nobruta. Lihbeefchi bija speesti padotees.

1225. gada Siguldas pili eeradas pahwesta legats Modenas Wilhelms, kas nahza te nokahrtot nesaftanas starp bruneneefkeem un biskapu. 1345. gada pee Siguldas eeradas Leetumas karalis Ugerds, kas isdarija laupifchanas kara gahjeenu pa Kursemi un Widsemi. Pehz sobenbrahku faweenofchanas ar wahzu bruneneefku ordeni, Siguldas pils teef pazelta par kontura sehdekli un ir tahda no 1404. lihds 1560. g. Ordenim bija pastahwigi zihna ar biskapu un Turaidas pili, lihds beidsot biskapa wara tika isnihzinata. Blatus bruneneefku pilij ar laiku attihstijas meests, kas warbuht bija ari tikai turpinajums no agrafas lihbeefchu nometes. Meests pastahweja wairaf gadu fimtenus un

pa pošu-sweedru fara laiku tam nahzās peedšhwot grehtas deenas. 1613. gadā tajā bija atlikušās wehl tikai kahdas 5 ģimenes. Ordenim jau agrāk deenas bija staitītas, kad 1560. gadā ordena meisters Gotthards Ketlers padewās pokeem. 1562. gadā Siguldā restde kahds pošu starasts. Wina pehz tam pahrgahja drihs pošu, drihs sweedru rotās, bet fahšot no 1621. g. palika pilnigi sweedru ihpašchums.

Kad Widfeme nahza sem Kreewijas, Sigulda tika pahre wehrsta par krona muišchu. Keisareene Anna 1737. gadā to atdahwinaja feldmaršchalam Lašm. Wehlat muišcha atronas fon Bironu un fon Borchu ihpašchunā un šchim brihscham ta peeder kašam Kropottinam. Lihbs ar Pleškawas dselszeta atklahschanu Sigulda kkuwufe par eewehrojamu fatikšmes punktu un ari winas dabas ļautumi

Statsno Siguldas uš Turaidu.

1625. gadā Gustaws Abols pili atdahwinaja sawam walstis wihram Gabrielam Ofenstjernam, kura dsintās rotās Sigulda palika lihbs muišchu redukzijai. Wehl pilij nahzees zeest fara gados no 1628.—1635. g. un šchinī laikā ari notikufe winas ispostišchana.

kkuwufchi weegli peeeetami un teef komerzieli ismantoti. So jau wefela pilsehtina wasarnizu un daschadu panšonatu un ar ktru gadu wairak Sigulda attihstas par apdšhwotu meestu. (Turpmak wehl.)

Belineeka nakts dseefmas.

J. W. f. Goethes.

I.

Tu, no ta muhs debefs šchir,
Dsefe, wišu motu twihšmi,
Do, kas diwlahrt nabags ir,
Diwlahrt peepildi ar lihšmi;
At, kā guris es tā šleidsot!
Preeks un šahpes, wišs tik malds?
Meers, ak beidsot
Nahz, jel nahz man šrdi šalds!

II.

Wišš kalni dusā
Šau šnausch;
Meschmeerā klusā
Likko ļausch
Elpojeenu;
Ar putniņeem lokos klus šari.
Gaidi drihs ari
Dusest tu.

Tull. K. Kruhja.

Kad druwa brest.

Kenē Bašena romans. No frantschu walodas tultots.

(Turpinajums.)

Saule apspihdeja nozirsto tofu faufās misas. Nepahr-redsamee mešči eesahka attal usfuhkt dšhwibas fulu no femes. Un kaudis wehl klaušjās šchos farauštitos teikumus.

Un šchee wahrbi bija kritušči us wineem, kà wilzeena duhmi kriht us sakām welenam.

Tad isklibda duhmi; bet tomehr kaut kas bija palizees pahri, kas bija eesuhzees semē un to fagistejis.

— Tas ir neganti ššis, šaka Lamprijers.

— Scheit wehls pats galwenais! Nawū atbildeja, lozidams kahdu papiri. Luht, šcheit kahds organizazijas plans!

— Nost ar kahrumneekem!

Un peepampuščas palika dšhflas us wina kalla pat pehz tam wehl, kad winšch jau bija beidšis runat.

— Ir starp mums ari nodeweji, Nawū!

— Tu šaki? Par to tu šaki?

Tas bija Šipiatš, kuschch bija apgalwojis, ka esot no-deweji.

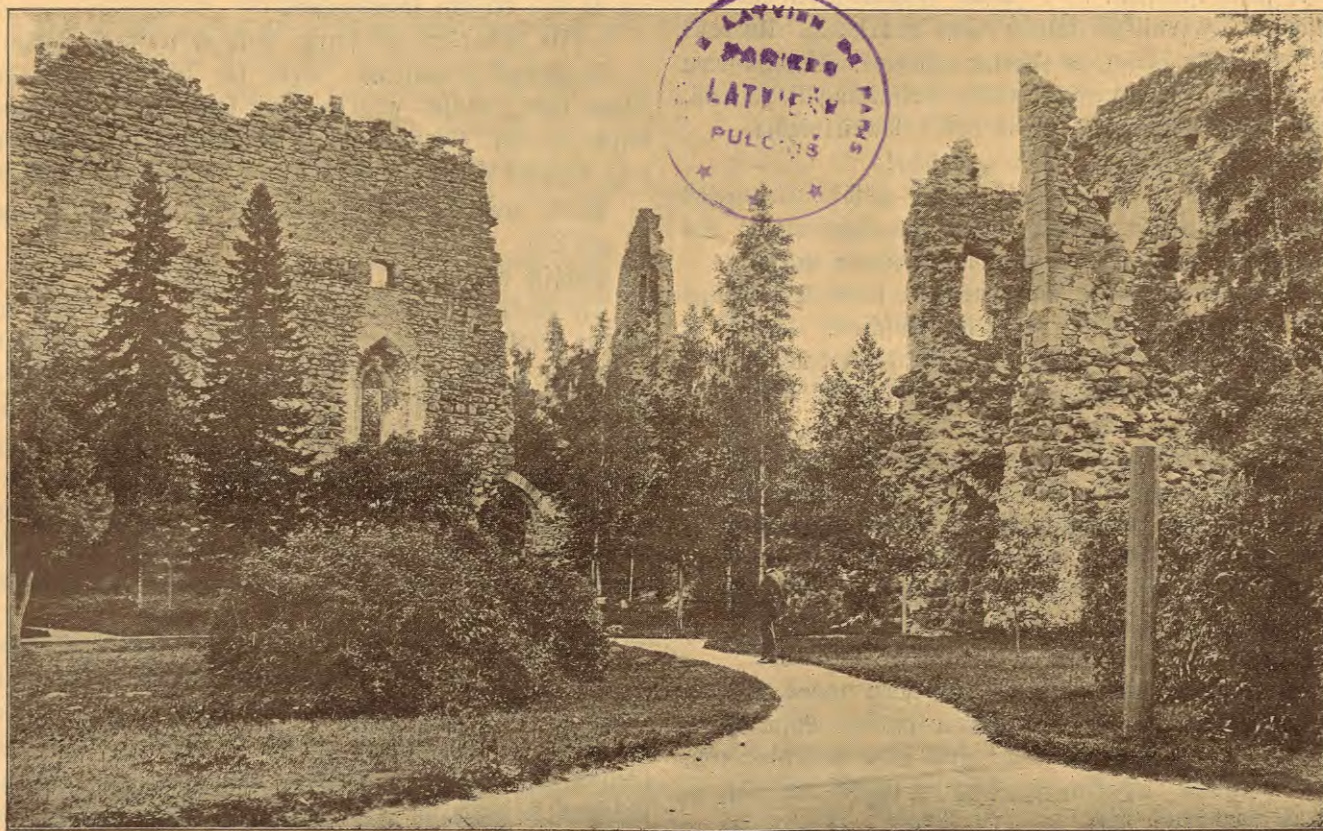
Nawū peezehlās un gahja pret mallas zirteju galdneeku, kura winšch šawā šrdi neerebseja.

— Tu gribeji runat ar mani?

Waidi winau pahtrauja.

— Nē! nē! Paskaidro, Šipiat!

Un attahkatās grupas mešča izžirktni to redseja.

Siguldas pils drupas.

— Kas „peelaidis mešcham uguni? Turnabijens ap-greesdamees kleešsa.

Winšch melleja kabatā pehz šchiltawām.

— Nefahdas mulkibas! šazija Nawū. Mešchs ir maišes dewejs.

— Parises draugi naw jums wehlejušči dumpotees, wini gan jums likušči organifetees, šaweenotees wišchem Fontenelas deenas algadscheem.

— Ir dāšči, kas nemakšā šawu mehnescha makšu! Tur-nabijens kleešsa.

— Ir tahdi neleschči, kas negrib ar mums buht solidari! Lamprijers kleešsa.

Šipiatš aishwehra lihds pušei šawas azis; winšch bija nometees tšchetrahpus; winšch nejaukt šmehjās; ar weenu rokas wehreenu winšch usšweeda šawu zepuri šew us kalla un greeša ar šobeem, it kà kad Nawū buhtu nahzis ar kahdu nogalināšchanas noluhfu pee ta.

— Nefas tewim naw šinams, winšch runaja šmeedamees, tu eš noschelojams preešchschedetajs, Nawū. Ša gan, ir nodeweji. Ir tahdi nodeweji, kas šlepenibā weeni pašči rihkojas un neta neišpausch žiteem beedreem, lai wehlat ar teem nebuhtu laupijumā jadalās.

Wišch kaudis, kas wehl atradās gufus waj šehdus, pee-zehlās tušlit kopā.

Sipiats pagreesās ar ſeju pret Rawū; winſch to mehroja no galwas lihds pat kahjam un wina azis dega neapflehpts fauns preeks.

— Apſkatees tattschu ka jums ſcheit truhſt?

Defmit zilweki ſahka ſkaitit un ahtri noſauza pee wahrda klahſefoſchos.

Divas halſis fazija uſ weenas reises:

— Tas ir Klokets! tas ir Klokets?

— Tas ir winſch!

— Kur winſch ir?

— Praſeet Lire!

Œſchetri no wairak uſtrauktajeem eeflehdſa Lire, ſagrahba to aif plezeem un eefahka purinat.

Kloketa ſwainim bija hailes, bet winſch mehginaja jotot.

— Laiſheet tattschu mant wakā! Man naw nekahdas mehleschands aiſſargatees! To, ko juhs gribeet ſinat dabut, to es jums iſteikſchu! . . . Kalab juhs tik ſtipri ſpeeſheet tattschu? . . . Laiſheet tattschu mani wakā! . . . Un raſt! Wiſt taſ juhs ſinaſat, ka ſchoriht nahdams. es redſeju ſawu ſeewas tehwu, ka tas eegahja meſcha ſloſknē no pils pa kreifſ.

— Waj winam bija zirwis lihds? Rawū praſſja.

— Eh — ja gan! tas winam bija!

— Winſch to ir ſanehmis weens patſ! Nodeweis! Turnabijens kleeſda. Geſim winam aiſleegſim ſtrahdat! Ehj — beedri! Kas grib eet, neatkaut Kloketa ſtrahdat?

Ar abām rokam ſatwehriſ runajamo trubu Turnabijens winā kleeſda, puhſdams ar pilnām plauſcham.

Un no meſcha beſeeneem, no malkas grehdam, no ogku kaudſem, no ſliſperu blaſkeem — no wiſam puſem ſaſtrehja kaudis.

Dajſi apmeerinajās tikai paſſatidāmees uſ to puſt, no kureenes halſs nahja.

Ziti ſkrehja ſtreſchus pahſ fauſajeem ſareem, ka tee kniſſchet ween kniſſcheja ſem winu kahjam.

Meſcha ſtrahdneeki ſalaſſjās ap Rawū, tukinaja ar rokam un ſagruhdās pulzinos, — ziti gribeja, ziti negribeja eet uſ Fontenelu.

Saweenibas preeſſcheſdetajſ ar ſawu melno bahſdu un bahlu uſtrauktu ſeju mehginaja atturet Turnabijenu, Sipiatu, un Lamprjeru, kā ari zitus trihs no karſtakajeem.

Bet duhres pret winu pazehlās un winſch neeſſpehja ne tik, zif melns aif naga.

Ar ſawām abām ſpalwainām rokam winſch ſatwehra kahdu aif elſona, turedams to kā ſtangās un wineem iſnahja zihna.

— Tu manim paklauſiſ, Turnabijen!

— Nē, es eju turp! Noſt ar ſpeegeem!

— Neejeet! Gilbertam ir teeſſba ſtrahdat!

— Nekahdas!

— So kā tad winſch eelihdis ihpaſchneekam biſſes. To tagad ſin wiſa paſaule.

— Es juhs br. . .! Uſ Fontenelas meſchu beedri! Dſiht winam pehdas!

Turnabijens atſwabinajās.

Meſcha ſtrahdneeku puhlis, apbrunojees ar zirwjeem waj lauſchameem dſelſcheem peedrahſās lehſſcheem.

Wini nemaſ neapſtahjās noſlauſſtees Rawū ſpreedumu

waj dſirdet Turnabijena iſſkaidrojumas. Wineem tikai patitās troſſni pataiſt, jo tas winus „amiſeja“. Wini gahja.

Notahlem ſfreedami wini peegruhdās Rawū grupai, aiſraudami lihds ar ſewi daſchus no tās wahjakajeem un neuſtizigakajeem.

Un wehl weens jauns pulzinhſch, no meſcha iſzirſſchana pehſchnt iſſchaudamees, ahtri peeweenojās aiſejoſcham puhlim.

Kahds no meſcha ſtrahdneekem, kurſch it kā bija par nekahrtigā puhka wadoni, iſnehma no ſawas kabatas radſinu un ſahka puhſt kahdu marſchu. Arween ahtraſ eefahka ſchis puhlis jonot un beidsot trakodams paſuda tahle.

Bet Rawū, kaut toti ſinkabrigs, tomehr kawejas ſetot wineem. Kuhpas winam trihzeja.

Winſch apſpreeda atſtatumu. Winſch klaufjās marſcha ſkanas un atſewiſchkus kleeſseenus.

Winam bij bail wehl tahkaſ poſtit ſawu eefpaidu, kurſch jau tā bija deeſgan ſamaſinajees.

— So ſliktak! winſch fazija. Neka es wairſ neeſſpehju!

Pazeldams manuſkripta lapu, kas bija nokrituſe pa zihnas laitu, winſch atkal eenehma ſawu weetu atklahtajā meſcha iſzirſſni. Winſch ſtrahdaja atkal ſawā nodakā. Bet jau pehſ daſcheem zirwja zirteeneem winſch apſtahjās un klaufjās.

Balika ſtrahdajot leelakā data zilweku un ſtarp wineem bij ari Lire.

Wehſſch bija ſkuwis diwſahrt tik ſpehzigſ.

Tee diwdeſmit malkas zirteji, kas bija iſſteiguſchees uſ Kloketa medifchānu, gan bija laiſkam uſmanigak ſkuruwſchi, jo arween wairak pilei tuwodamees, tee wairſ nedſeetaja tik ſtipri; puhka halſis tagad ſtaneja lihdsigi kā kahdai neſkaidrai wiſna dſehraja dſeefmai, kurſch ſahſ jau iaunu dſeefmu, kad wežās wehl naw nobeidſis.

Gilberts ſtrahdaja jau no rihta. Puſſten puſdiwpadſmitos winſch bija aiſgahjis uſ mahju ſupu uſſildit. Pehſ tam winſch bija atkal atgreſees uſ iſzirſſni — peehdis, ſpehzigſ, reſns un meerigſ.

Gilberts zirta ſpehziſgeem zirteeneem, juſdamees ſewi uſ pahra nedekam par pilnigi nodroſchinatu darbā; un winſch nu lihda oſchus, gobas, behſus, papeles, apſes un pat oſolus, jo ari par teem markis de Meſſimje kungs bija iſteizees, ka ari ſcheem nekahdas miſas neeſot un reiſā ar ſhſtajeem ſarimeem un ſahgu ſkaidam buhſchot derigi tikai preeſſch ſadedſinaſchānas.

Sawu kamsoli winſch bija noſweedis uſ pirmā nolaiſtā toka, kura teemgali winſch bija jau no ſareem notihrijis un apdarinajis, kas leezinaja, ka winſch bija jau kreetni ſtrahdajis; un winſch bija ari pateeſt wiſu rihta zehleenu noſtrahdajis; un ne weenu reiſt ween winſch zehlās pahſ Fontenelas meſcheem, bet dauds wairak reiſ bij winſch jau kahjup, kad tikai pirmā gairmina aiſſwiwhda debesſ malā.

Muſtuki winam bija lotani; rahmeem ſteeneem winſch zirta kā diwdeſmit gabus wezs ſatoknis jauneklis; winſch dſihwoja ſawā darbā un aiſmirſa pahrejo dſihwi.

Brihſcheem winſch atkal iſſlehdjās wiſā garumā, kahwa noſlihdet zirwim ſewi blakus pee kahjam, ka ſobi tam eegreeſās ſemē, kamehr kahts no paſcha zirwja ſmaguma tikai

masleet peespeeda fuhnu, atstahdams tajâ neleelu eespeesdumu.

Bet strahdneeks pazehla fawu kreiso rofu un noslauzija winas krekla peedurtnê fawus sweekrainos waigus un peeri. Un tad winsch atnehma elpu trihs waj tschetras reises, preejadamees par wehju.

Pa kahdu no scheem starpbrihscheem winsch eewehroja Turnabijenu, Lamprijeru un ais wineem wehl kahdus peezpadfmit to beedrus sogamees, isflaidus, it kâ kahdus medineeku dsinejus.

Gilberts tuhliit faprata winu eerashanâs zehloni, jo winsch to snaja, kâ darbus bija tifufchi speesti pahtraukt ari „nefaweenibneeki“.

Bet schai gadijumâ wina leeta bija zitabata.

— Ko tu tur dari? Turnabijens walzaja, nostahdamees otrâ pufê barikadei, kuru isweidoja nogahstais kols.

— Kalab tu peekrahpi fawus beedrus? fazija Lamprijers, kuzam titai uhfas bija bahlas, bet kuzam wisa feja bija farkana no sfreeschanas waj no dusmam.

Un winsch peesteidsjâs masleet pa kreis Turnabijenam.

Malkas zirteji isleetoja scho azumirkli un eeslehdja Gilbertu. Bet winsch turejâs no teem atstatu.

Un tas bija Sipiats, kuresch ar duhri fejâ draudedams winam tuwojâs un fazija :

— Mehsh efam nahufchi, lat tew nekautu strahdat, waj tu faproti? Met nost fawu zirwi un peeweenojees ziteem. Un pehz tam riht eeradifees wif schait lihds ar tewi un darbu padaris.

— To redsefm, Gilberts fazija un nolaida fawu rofu masleet femaf par zirwja kahtu.

— Kas tewi weenu paschu te laida strahdat?

— Meksimje. Winsch ir kungs un faimneeks un wareja mani peenemt.

— Tu fini labi, fazija Sipiats, kâ darba iswehle meschâ naw nemaf stingri norobeshota un itweens war strahdat, kur winsch grib.

— Ja, kad tas ir no tirgotaja nopirktais meschs. Bet ja tas ir ihpashneeka meschs, kas tad gan paleef kungs un noteizejs par to! Un itweens dara ar fawu mantu kâ tam tiht! Tâ tas ir bijis wifos laikos.

— He, beedri, fanahkat, ismainisim mehsh Gilbertam scho litumu! Pafteidssees muhsu preekschâ drihsaf no schejeenes aishwahtees, lihds wif mehsh schait atkal eerodamees.

— Turnabijenam ir talsniba, beedri kleebsa. Nost ar nodeweju!

— Es pastahwu uf fawam teefbam! Menahzeet!

Laudis tuwojâs; un iszehlâs tad trofknis no mihditam lapam un laufsteem sareem; un luhfa sari preekschâ un fahnos.

Un Sipiats leza kâ weiklis swehrs; winsch metâs, gribedams zirwi fakert, jeb fagrahbt Gilbertam ais kahjas.

Zilweks neatkappâs un pazehla fawu smago asment.

Pehz tam sibens noschahwâs wina azu preekschâ; un no wisa puhla fazehlâs kauschana un schis trofknis bija lihdsigs fasedlotu sirgu mihdischanai; un zirwis waj nu ar apstau waj ais bailem sfrehja pret Sipiata muguru, bet atstâs pret sareem.

Un galwas fagreeshâs un duhres wihstijâs un neredams eenaidneeks farahwa Gilberta kahjas uf preekschu un winsch krita augschpehd, kâ kols, kas nosahgets zeefchi pee paschas semes.

Pehz tam zilweku desmit fabruka wifû apgahstajam.

— Nahwi speegam! Sleptawa! Lufh, kahds! Kereet! neemeet!

Un wini zihnijâs, kâ labaf fist Gilbertu. Neganta, ahrprahtiga kauschana isgahja no schi fatratotâ puhla, kâ kâ fahrehja pat ziti zilweki, gatawi gahstees tam wifû, faleekufchees, kausdami, duhres wihstidami ar ahrprahatâ mirdsofcham azim, kâ funi, kuzem naw wais weetas un darba, jo ziti weiklafi jau isdarijufchi wajadstigo pee nomehditâ swehra.

Kahda halves kleebsa :

— Projam, glehwufi! Laischat to wakâ!

Weenâ sekunde kauschu puhlis bija pahrrauts. Zilweku kamols isrifnâjâs.

Uf semes bija palizis garfch, nefustofchs kermenis.

— Tas notizis manis deht, Mischeta kungs! Tas notizis manis deht! Wini gribeja mani nost!

Tas bija Sipiats, kuresch isnahja markisa de Meksimje preekschâ un ari ziti pa tam bija atkappufchees uf pusrikti peenahzigâ atstatumâ.

Peesfrehja Mischels de Meksimje.

Winsch lausija farus ar fawam abam rotam; winam nebija nekahdu eerotfchu, winsch bija tehrees fawâ weenfahrfschi flajâ lauku uswalkâ. Sweekdams winsch gan bija sfaitijis, un mehginajis eeshmet malkas zirtejus, kuzi jo projam islihdsinajâs un pasuda zits pakaf zitam ais mescha iszirfchana. Faunais zilweks, bahls, pawisam nokufis, arweenu lehnaf sfreedams, ar leelam publem tifa zauri malkas zirfknim un atgruhsdams Sipiatu, kuresch mehginaja pretotees, winsch nokrita zefos preeksch Gilberta.

Seja malkas zirtejam bija aptafschita asnim un azis wakâ, bet fasingufchas.

— Gilbert? . . . Waj tu manis nefadsirdi?

Nekahdas atbildes . . .

Wina weste bija faraufstita smalkâs druskâs, krekliis bija faplofts, notafschits dubteem, famirzis asnis.

Mischels pagreesâs pret Sipiatu, kuresch turejâs notahlem un bija behdigs no isskata. Wif ziti bija jau aishgahjufchi. Saules stari rotajâs ar wehju un ehnam.

— Sipiats, palihdsheet man: aishnefm winu.

Un wini to nehma; Mischels ais plezeem un Sipiats ais kahjam.

Galwa nokahrâs un farkana struhflina tejeja tam no luhpam uf rudâs bahrsdas.

Wajadseja fawas pussfundas laika, lai aishnestu Gilbertu uf Pas-di-Lupu, kuzi bija deesgan tuwu. Bet zilweks bija smags un meschs beefs.

Wakars bija peenahjis jau kahdu stundu; uf Korbinju bija steigfchus aishfuhstis pehz ahrsta un tas nu eeradâs Pas-di-Lupâ. Usmanigi un ruhpiגי opstatijis wifus eewainojumus, winsch atrada, kâ kermenâ augschjâ data bija sadaufstita tifufe un kâ eelaufstâ bija weena riba.

„Trihs nedekas meerigi gulet,“ ahrsts bija fajjis, „un juhs atkal nemseet zirwi rokā, mans sehn.“

Gihbonis bija turpinajees apmehram weenu stundu.

Bet tagad dshwiba atkal bija atgreesufes malkas zirteja azis.

Winfch runaja jau; winfch pat mehginaja smeetees, kas leezinaja par nabaga labo pazeetibu.

Bet tikai nu buhtu bijis gruhti pastht Gilberta Kloteta pareiso seju, pee scho rehtu daudsuma un pee scheem pahrsfeenameem, kuzi apsedsa tam wifu peeri.

No lepnibu isdwefoscheem plakstineem, kur ašaras bija ritufchas, mirdseja filas azis, apgaismotas no masas lampinas, kura tika nemta no krahsns simses, un lehni sahka kustetees; winfch raudsijas us durwim, zaur furam ahrsts ar Mischelu de Meksimje bija aishajufchi kopsch stundas laika un kuras tagad wehisch purinaja, it ka kahda kauna roka.

Winfch raudsijas us Schistamonda mahtes, kura, „fawa“ flimneeka usraudsichanas labad, bija ussehjufes rupja linu audekla preekschautu un kura, uguns preekscha bija salitufe daschada leeluma podinus, kuros ta wahrija daschadas pagahjufcha gada mescha sahles un pate wina bija nosehduses us sema krehla flimneeka gultas kahjgali.

Galwu rokās fanehmufe wina domaja.

Slimneeka flats lihda tufschumā starp grihdu un greefteem un azis winam bija behdigas un sapnainas.

— Schistamondas maht, waj Rawū naw bijis eeradees scheit? Luhl, kur jau masatais kahdu stundu kopsch naktis ir eestahjufes.

— Es no ta neta nesinu.

— Es gribetu finat. Pehz paraduma winfch nemehdj nowehlotees.

— Nabaga sehns! Pehz wisa ta, ko winfch jums ir isdarijis, kas jums ko haschitees wina deht? Ar sawu balto stahwu un ar sawu melno bahrsdu man winfch tikai bailes eedwesch. Wisbeidsot tatschu, ja juhs to wehlatees un ja jums tas preeku dara, es eeschu paluhlotees. No jums lihds winam naw leels gabals ko eet.

Wina pazehlās no fawa sola, kad durwis no kahdas nerwofas rokas tika atwehrtas un Rawū eenahja.

Winfch nahja taifni no mescha un nebija paspehjis pat ne zirwja sawā mahjā nolikt.

Gerahdjijis beedri gukam us gultas winfch nonehma sawu zepuri un steidstgi tuwojās weetai, kur Schistamondas mahte sehdeja; pehdeja ahtri peezehlās no sawas weetas.

Rawū figura, kas arweenu bija tik nerwofa un drudschaina, faleezās; wina flats fastapa Gilberta flatu.

— Klaussees, wezais, wini tewim tik daudj kauna padarijufchi?

— Ka tikai pa silu gaisu ahlejufchees, Gilberts atbildeja, firds manim ir wefela.

— So labak, wezais! Oh! zik neschehligi wif wini tewi ftufchi!

Seeweete bija eespeedufes istabas kaktā un nekustedamās wina tur palika, it ka baididamās, ka tās tur neewehero.

Pagahja wairak minuschu un schee diwi zilweki, kas

bija eeradufchi weens otra fejā laft, neisteiza neweena wahrda.

Pehz tam „Fontenelas amatneeku un mescha strahdneeku kopigās saweenibas“ preekschfehdejais isnehma no sawas westes kabatas masu pazinu, eepafatu kahda schurnala papiriti.

Winfch to uslita us palaga lihdsās Gilberta zefeem un ruhpiigi attina. Kad papiritis bija wata, tad drehbes reewā us gultas kkuwa redsami papira un metala naudas gabali.

— Raugi, pehz nobeigteem deenas darbeem, es ar trijeem saweem beedreem strahdaju tawā zirfnit. Un schi ir ta alga, kas tewim pascham buhtu isnahfufe no muhsu triju darba.

Ar weeglu mahjeenu Gilberts peenehma naudu.

— Waj Sipjats ari tur bija?

— Nē, bet Lamprjers un diwi ziti mani beedri . . . Saki tatschu, Klotet, waj tu nesuhdseft?

— Suhdset! Un isdewumi? Un schaubigee leezineeki? Un neschaubigā atreebiba pehz tam. Un strahdneeku weenibas spehka noleegschana reis no manis pascha weidota, kaut ari schodeen pret mani greesufes?

Un tad, neweenu azumirkli Gilberts nebija domajis par suhdsechanu. Wina kruhtis fta zehla firds, wina dshhlās riteja augstfirdigas afnis un winfch bija eeradis peedot apwainojumus.

Winfch pagreesa lehni sawos spiltwenos sawu flimo galwu, dodams sismi:

— Tu nebaidees neta. Es pee teefas neweena newillfchu.

Rawū gihmis masleet pastepās un wina flata bija lasams maigums un pateiziba.

Partijas labad winfch par to pateizās ne wahrda newrunadams; wina parastā droshiba bija to atstahjufe.

Winfch toti labi finaja, ka Saweenibai nebija nekahdas teefbas prakt no Gilberta, lai tas atdod winaas rihzibā winam eerahdito mescha flosfni un ka wifas winaas prastbas pamatojufchās weenigi us rupja spehka.

Un par to winam bija kauns.

Winfch atzerejās ari, ka usaufkuma nolasschana bija radijufe fekojojochu winai eenaidu pret Gilbertu. Un wifu to apzerot winfch negribeja runat.

Gilberts nopuhās un sahpes fashchandsa trihs reis wina eefahktos wahrduš tam us luhpam. Un wispehdigi winfch runaja ka tahds, kuram nelaimē un peedofchana dewufe autoritati:

— Tu domajees esot wiau wadonis, Rawū, un tahds neta neefi. Leelas leetas aiskawet tu nespehji . . . Kad wini ir stipraki, tad tu kauj winaem darit, kas tik teem patihf . . .

— Sinu labi to . . .

— Kas us winaem atteezas, tad wif wairums no teem naw neta tahdi, kahds tu efi; wiau wifas idejas greechās tikai ap amatu; wini newehlas neta zita, ka tikai nekahr-tibas un laupischanas; no ta laika, kopsch es tos sinu, tee ir kaunaki kkuwufchi . . .

— Tufchi wahrdi, Klotet, muhsu leetas labi fokās. Mums ir bijufchi panahkumi.

— Gespehjangs, Nawù, bet tàs firdis ir grehtu pilnas... Brahliba nekahda naw tikuse sagaidita: welti pehz winas es gaidiju... .

Nawù kehras pee aistustinatà temata. Weenu azumirkli winsch aismirsa eewainoto. Winsch nehma mutè apweeno= fchanàs frahses.

— Tu tatschu neredfi proletareeschu organiseschanàs leelàs nosihmes? Ah! un tas ir tik weentahrschi! Tas tik ihfi issafams!... . Bet jaunajeem spehkeem wajaga laut parahditees, mans dahrgais! Nahkotne ismahzis wifu taisnibas bahrdribu scheem laudim, furi nesin neneela; nahkotne tos daris brihwus, intelligentus... .

Gilberts wiau aptureja ar rolas mahjeenu.

— Meli, Nawù! Tu arweenu runà par nahkotni, kad efi no ka ustraukts. Bet es tew esmu jau fazijis, ka leelas leetas tur naw sagaidamas, ka wehl tagad naw nekàs leels sagaidits? Waj taisniba winus ismahzitu? Zaur tàs rokam wini wif ir gahjuschi. Un waj tas buhtu preesteris? Bet ir jo labi sinams, ka pagahjuschi ir preesteru laiki. Un waj tee buhtu schurnali? Tos wini lasa ibdeenàs. Waj tu tas buhtu? Nu peetiks tatschu!

Slimneekam gultà fakustejàs plezs ais fahpem.

Gilberta balfs kkuwa wahja un tschukstoscha.

— Es tew teizu manas behdas, Nawù, manas domas par beedreem. Un tas ari ir tas wismasatais, jo pret wineem es nekahdu fuhdribu neesahkschu... . Un galwenais, galwenais, ka wineem naw no ka dshwot... .

— Tas ir taisniba!

Un ari ar tewi tas pats! Naw tew no ka dshwot! Nawù domaja, ka Gilberts murgu un runà par deenischto maifi. Bet Gilberts gribeja runat no frds un no gara, kam nebija ne sawas buhtibas, ne sawa dshwibas ustura.

Wini weens otra nesaprata.

Apmekletajs isleetoja gadijumu, kur eewainotais aishwehra azu wahkus.

Winsch aishgabja, daridams pehz eespehjas masatu trokfnit ar sawam toka tupelem.

Schistamondas mahte atkal fakurinaja pusisdiskuscho nguni, maifja un filtreja sawu podianu schkidrumu un ka kahda meefga mahte sagatarwoja sahles sawam kaiminam, pate ismozita, nowahrgufe un negulejufe.

Un eestahjusès krehla pahriwehrtàs par dfitu, melnu natti, kur laudis atdodas fewi pilnigi winas warà.

Behrni sawa jeb nahza ftrahpetees pee durwim. Schistamondas mahte winus dshirdeja pat tad, kad tee apugunsturu fagrupejuschees tikai domaja:

— Waj mahtes wehl naw! Zif ilgi wina paleef pee Kloketa!

Kad wina apsinajàs jau isdarijufe sawus flimtopeja darbus, wina ilgi noraudsijàs eewainoto, kuresch smagi elpoja eewainoto fahnu un pahrsheeto kruschu dehfi.

Wina domaja, ka tas guf, jo winsch bija aishwehris azis. Pehz tam wina aishgabja, pirms wehl tikai dakti semafu nogreedsama.

Gilberts palika weens pats. Winsch neguleja. Winsch domaja par sawu feemu, kura bij bijufe flitti audsinats behns; winsch domaja par Mariju, kas jau no paschas masotnes rahdijàs buht nepateiziga un kuru winsch arweenu no pascha fahkuma jau bija nehmis sawa apfardribà; winsch domaja par saweem agrafajeem un tagadejeem draugeem un guledams tur sem ta rupja audekla, winsch tschuksteja klusu:

— Naw wineem no ka dshwot!

Un tezeja tad neismehrojams laika pluhds.

Zaur durwju schkirbu eestaneja falda, mihliga balfs. Apfahrt meschs kluseja. Un wahrdi nahza eeshchà.

Saramahjejs bija redsejis sposchumu eepluhstam zaur flehgu schkirbam.

— Kloketa kungs, ja juhs wehl neguleet, tad fakeet, ka jums eet?

— Slitti, manu sehn. Kas tu tatschu efi? Tu wari eenahft.

Balfs wehl klusati atbild:

— Ne, es neeschu, Nawù dehfi. Bet es esmu ar jums, Kloketa kungs.

Weegli fokt attahlinajàs un pasuhd.

Gilberts domaja, ka tas, kas bija atnahzis, waretu warbuht bijis fenakà keegelneeka Mehota dehls, jauns, frfnigs sehns; jeb ari tas bija Etjens Schistamonds, faldi mihligs puika, ar patihkamu walodu un kuresch pa wakareem sweiznaja malkas zirteju, ka kahdu draugu.

Jeb tas, warbuht, bija wehl Schan=Schans, tas, kuresch bija pahrnahzis no Montreilonas mescheem.

Eewainotais newareja usminet.

Bet zif neezigs ari nebija eepreezinajums, winsch wininaja. Drihf Gilberts aismiga. Natts pagahja.

(Turpmat wehl.)

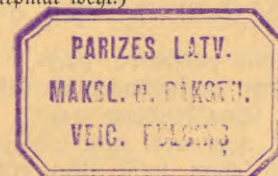
Deht weena zigara.

No Paolas Lombrojo.

Waj juhs efi kahdreif zekojuschi kopà ar swaigu jaunfalaulatu pahri, pee kura wehl basnizas swinibu juht un kas no galwas lihds pat papescheem gehrbees jaunà tehypà un kas par padarito ir tahdà apsinà, un bes tam masleet lepni, masleet apmulsuschchi, ka wifas apfahrtines azis buhtu wineem peegreestas?

Es atrodu, gruhiti buhtu atrast interesantaku zeta fabeedribu.

Zif patihkami aistar winus runajot dshrdet, winus kufstotes redset, jo pa pusei wini stahw wehl sem eepreefsch masfundam isdarita zeremonijas akta eespaida un no otras puses wineem ir patika, ismainit kahdus maigus wahrdus. Wini fehich ar to apsinu, ka buhtu kas jarunà un ir apmulsuschchi, ka azumirkli nekàs labs teem neeenahft prahtà; tee grihetu labpraht pajokot, bet baidàs smeeffligu eespaidu

atstah. Un schajās fatostarpeju atteezibu faites war at-
flaht karaktera wilzeenus, kas beeschi muhscha laifu welkas,
dauds nepahrmainotees.

* * *

Tas bij tihpiks pahris, kas, ihff preefch Genujas kahdā
preezigā pilsehtinā, eekahpa muhsu wilzeenā; wilka un
jehra tihpi. Wina pahrat sentimentala, un winsch par dauds
maj; wina — samulfuse, bailiga un neweikla, winsch ar
zeeteem sejas wilzeeneem un ar tahdu isteksmi tā „kas
man tur datās.“

Winsch wareja buht kahds tirgotaju schēiras preefch-
stahwis, kusch fatou laulato draudseni fagaidamā puhra
deht prezejis un wina kahda leeltirgotaja meita, kas no
panstjas isnemta, lai to tā pahri palikuschu mantu atdotu
pirmajam prezineekam.

Kopsch kahdam trim deenam faprezejuschees wini atradās
kashu zefojumā. Wina walkaja wisas rotas leetas, kas tai
bija dahwatas: kahdu wismas mahrxinu smagu selta kehdi,
gan droshi ween fimbollisku preefch apstahkfeem, kahdu
brofchu un trihs rotas sprahdes un tad tur bija tikdauds
maku un rotas tashianu, platmaku fuilaru un tshemodanu,
ka dimus patnefejus ar wisu to waretu aplahdet.

Wini bija nefmehletaju nodatā eekahpuchi, warbuht
talab, ka tee us to nebija wehribas greefuchi, jeb talab, ka
zitur naw bijis weetas. Tikshds tee bija apsehdufchees,
winsch iswilla meerigi fawu zigaru tashianu, bet kahds wejs
kungs zehla pret fmehtschenu eerunu.

„Ah, tas ir tainiba —“ fousā, garlaizigā toni winsch
atbild un leef zigaru atpafat, issteepjās, schahwajās un
raugās zaur logu. Bet jau pehz peezām minutem no jauna
winsch iswilt zigaru tashu, lai waretu fazit fawai laulatai
draudfenet: „Waj tu fini, fmehtschanai man naw eespehjams
pretim stahwet. Es gribu fmehtschanas nodatā drufku pa-
fehdet.“

„Waj es ari newaretu lihds eet?“ bailigi eedroschinas
waizat jaunā feewa.

„Ro tu, mihtā, eedomajufes! Apdomā tif.“ un winsch
laisch flatu pahri wisu to imponejofcho patu un tshemodanu
naujumu, „kur tu spehst ar wisam schim palam pafustet?
Weentufsch wihrs turpretim katrā weetā atradis fehdeli . . .
Sr labat, ka tu paleez pee muhsu leetam; pehz desmit
minutem es buhschu atkal atpafat, tif ilgi gan man paees
zigaru isfmehtschot.“

Un laulatais eet.

Paet desmit minutes — wehl desmit minutes — paet
pusstunda — paet stunda. Nemeerigi jaunā feewa pehta
koridoru, raugas wilzeenu farakstu, prafa zif ir pullstens
un beidsot trihzedama un samulfuse greefchas pee faweem zeta
beedreem.

„Mans Deems, kur gan mans wihrs waretu buht aif-
gahjis! Kalab winsch nenahf, winam tatschu nebuhs kaut
kas notizis?“

Wehl otra pusstunda paet. Weltigi walddās jaunā,
nabagā feewa ar schahnaugtam luhpam un isflaidigu flatu,
beidsot eet schahntschana wakā.

„Mehs esam wehl tikai trihs deenas kopsch prezejuschees,
o — mehs esam wehl tikai trihs deenas kopsch preze-
juschees!“ Atklahti wina tura sewi jau par nabagu, atstahru
atraitni, un — no jauna afaru straumes.

„D, mans Deems! Ro lai daru, ko lai daru?!“

Kahda koti refna, weziga dama juhtas aizinata nemt to
fawā apfardstibā, tā zahru mahte no wehtras isbaidetu zahlenu.

„Bet apmeerinatees tatschu, zeenitā kundse, Sums ne-
wajag tā raudat, juhs redsefet, ka juhsu laulatais draugs
drihs pahrnahfs; mehs likfm wina usmeklet.“ Sr taini
tikpat dauds, it tā kad kahds zinds buhtu nosudis.

„Mario,“ wina faka fawam deklam, kusch pee schi flata
knapi spehja fmeeklus waldbit, „tu waretu eet pafkatitees,
kungu usmeklet un pateikt winam, ka laulata draudsenē to gaida.“

Schis gaischās domas nabaga atstahrai patihf neiffakami,
bet tuhlt reds, ka schis peenahkums, usmeklet pasudufcho
wihru jaunajam kungam naw tif patihkams. Pehz peezām
minutem winsch atkal gluschi nopeetni atgreeschās ar fiau,
ka naw warejis ta atrast; bet tatschu meerinadams peebilst,
wilzeens ir bijis tik garfch un pilns, ka winsch nemaf naw
spehjis wisu apfkattit.

Atkal afaras jaunai feewai, kura fawas flepenakās
domas isfuhds fawai labwehligai fardsei: zif labi winai
gahjis klosteri . . . kahdas maigas wehtules winsch tai
rakstijis, jo pa faderinashanās laifu tee tikai tshetrās
fwehtdeenās redsejuschees . . . un tā wina tizejuse wisus
ta mihlestibas solijumus, tagad turpretim — „un trihs
deenās tikai kopsch esam apprezejuschees, trihs deenas tikai!“
Schis teikums arweenu, tā kahda kehde noslehdsja winas
firnigos ispaudumus. Te, pehlfchani kahda zita schahsmigata
doma schahjas winai smadsenes: eefch Spezijas radi tos
stazjā apfweizinās.

„D, mans Deems, ko es fazifchu? Ro man buhs
darit, un ko gan wini tikai nedomās?“

Refnā dama puhlejās to apmeerinat, dod tai nervus
meerinoschus pileenus, skaidrodama, lai ta atwehina azis.
Jaunā feewa selo winas padomam, bet nerimstas tomehr
ar raudafchanu.

„Winsch nemihle wairs manis, winsch nemihle wairs
manis!“

Te beidsot, desmit minutes, kad tee jau tiks Spezijā,
eerodās ar wisleelato dwehfeles meeru winas laulatais. Un
atkal atjaunotas preeka un fahpiu afaras no jaunās feewas
pufes. Wina zere, winsch luhgs peedofchanas un ir pee tam tif
nofaunejus; wina labprahf gribetu tam fauna isfktees.

Weenaldfigi winsch stahsta, ka pehz „zigara“ tas
eefnaudees bijis.

„Un es . . . hu . . . hu . . . es jau domaju nekad
wairs tewis neredset . . .“

„Nabadstet bija pateest bailes, wina wehl ir tif jau-
nina!“ Ar scheem wahrdeem eejauzās wezā farga dama;
wina gribetu wina uswefchanās nepeederibu tam list fapraft.

„Bailles? No tā? Kur tif dauds kauschu?“ ihff winsch
prafa. „Newar tatschu no weena wihra prafft, lai winsch
weenmehr feewai pee ffooteles karajas!“ Un pehz tam,
kad to nosodofchi usluhkojis, winsch iswilt brauzeenu farakstu.

„Spezijā buhs radineeki stazjā.“

Un Spezijā pateest leels bars kusnu un krusmahschu
apfahj jauno feewu. Tās to mutē, apfampj, dahwina
tai pufes un faldumus. Laulato draugu stahda preefchā,
apfweizina tā jaunu radineeku un nowehle tam laimes.

„Kas par skaisru jaunu wihreeti un zif eemihlejees winsch
isfkatas! Suhs efeit skaisis pahris!“ faka kahda krusmahte.

Kahda zita dod labus padomus.

„Dihwojeet sweiki! Amisejatees labi! Gjat arweenu
labā fabeedribā!“ Waj eefch Genujas bijat ari teatri? Tu tatschu eest pa-
teest laimiga, waj nē? Un juhs, mihtais radin, ko tad
juhs fazifat muhsu masajai feewai? Waj nē, wina ir
skaisra un gudra un . . . (wina gribeja jau fazit: bagata,
bet peebilda ahtri) un ihffis dahrgums mahjat.“

Wasā feewa dara ko spehdama, lai jautrait, nepeespeestai
un eemihlejuschai isfkattitees. Beidsot wilzeens swilpi un
sahf kusitees.

„Dihwojeet sweiki! Amisejatees labi! Gjat arweenu
labā fabeedribā!“ — Tee ir pehdejee wahrdi, kas aifneeds
wina aufes.

Arweenu labā fabeedribā! — Jaunā feewa nedfird
schai wehlejumā apflehtās neapfningās ironijas.

Apškats.

Walšis domes darbiba.

22. maja fehdēs beigās. Pehz pahrtrautumā fehdi atjauno pulksten 4 un 4 min. Biskaps Sewlogijs: Pret waldbibas likumprojektu nebuhtu to eebilst, ja tizibas komiſija nebuhtu likumprojektu pahrat paplašchinajuse. Komisija atraidijuse ari eewehrojamus ſnoda eefneegtus papildinajumus. Beigās runatajs eefneeds daſchadus likumprojekta papildinajumus un wehlas, lai kareiwjeem pa deenesta laiku neatkauj pahreet zitā tizibā. (Applauſ pa labi.) — Leonowš paſino, ka oktobriſtu frazija balſos likumprojektam par labu, un eefneeds tikai daſchus pahrlabojumus. Frazija, — runatajs ſaka, — apſweiz ſcho likumprojektu, kurſch palihdſes nodibinatees tizibas brihwibai muſſu walſi. Mehs tizam, ka kriſtigai tizibai naw wajadſigi apſinas brihwibas aprobeſchojumi un wamahziba. Pareiſtizibu warēs aiſſtahwet, ſtudinot mihleſtibu un meeru un dodot preekſchſimigus peemehrus dſihwē. ſcha noluhkā wajag atjaunot draudſchu paſchwaldbibu, kura warēs tuwinat garidſneezibu tautai. — Maklaſkows (kad.): Lauſchot apſinas brihwibas prinzipu, waldbiba tomehr newar iſſargatees no praktiſkam grehtibam. Wina negrib atkaut pahreet no pareiſtizibas nekriſtigā tizibā. Tā leekuliba top likumigi apliprinata. Speeſtas leekufot ſinamas perſonas un ari walſis. Tatſchu waldbiba newar peepſeſt leekufot baſnizu. Tā zetas konfliktis ſtarp baſnizu un walſi. Beſ tam aiſleedſot pahreet nekriſtigās tizibās, waldbiba eewed wehl otru pareiſtizibai kaitigu prinzipu. Apſinas brihwiba ir neween tizibas brihwiba, bet ari maldiſchanaš brihwiba. Atwehlot pahreet zitās tizibās, waldbiba nebuht neatſiſt tās par labām, bet ja wina daſchās tizibās aiſleedſ pahreet, zitās turpretim atwehl, tad tautai pateeſcham iſliſſeēs, ka atwehletās tizibas ir lihdiſigas pareiſtizibai. Waldbibas iſtureſchanoš war rakſturot ar weenu teikumumu: Ta pilnigi atſiſt ſinamu prinzipu wahrdos, bet ari pilnigi no ta atkaphjas darbos. (Applauſ pa kreiſt.) — Biskaps Mitroſans: Bittizigeem aiſ pateizibas par pareiſtizigās baſnizas iſtureſchanoš pret teem newajadſetu zenſtees pehz tahdām teeſbam, kahdas teem nekad naw bijuſchās. Birnee, kaš to darija, bija weztižgee. Wini eeguwa ſew peekritejuš domes kreiſā ſpahrnā ſtarp ſweſchtauteeſcheem un zitu tizibu peederigeem. 15. majs bija ta deena, kad pareiſtizibu nolika par kahju pameſlu. (Troſſchamaini applauſ labajā puſē.) — Pawlowiſchš: Nazionaliſti war peenemt ſcho likumprojektu tikai ar leelām eerunam. Tizibas jautajumus tikai tad warēs iſſchirt pareiſt, kad tizibas likumu ſaſtahditajt ſapratis, ka Kreewijā tautas energiju wada tikai tiziba. (Applauſ pa labi.) Pulkſten 5 un 55 minutēs paſludina pahrtrautumumu lihdiſ pulkſten 10 wafarā.

Seuwekeewš muſelmanu frazijas wahrdā apſweiz likumprojektu, jo daudſi tahdi, kaš faktiſki peeder pee muhamedanu tizibas, bet juridiſki ſaiſtiti ar pareiſtizibu, tagad warēs darit pehz ſawas ſirdsapſinas. (Applauſ opozijas puſē.) — Bulatš, kuru wairakaš reiſes pahrtrauz

troſnis labajā puſē, aiſrahda, ka wajaga atwehlet katram pilſonim pilnigu tizibas brihwibu. Apſpreeſchamais likumprojekts, runatajs ſaka, ir tik weentahriſchš un ſkaidrs, ka pahrlleezinatam apſinas brihwibas paſinejam naw nekahdas wajadſibas to aiſſtahwet. Tablak runatajs aiſrahda, ka biſkapa Mitroſana un Sewlogija runās nepawiſam naw bijuſchi mihleſtibas wahrdi, lai gan hauſliš ſaka: mihleſ ſanū tuwaku kā ſewi paſchu; ſcho wahrdū weetā bija dſirdami wahrdi par pareiſtizibas aiſſardſibu no poliſtijas puſes. Šš brihnos, — runatajs beids, — kahda teeſba bija miniſtru preekſchſehdetajam runat tautas wahrdā. Lai nu tā, tatſchu redſams, ka domes wairakums domā, ka tauta naw tik naiwa, lai baiditos, ka pareiſtiziba aiſeēs bojā, ja to noſtahdis weenadā ſtahwoſti ar zitām tizibam. Ar mihleſtibu un ne ar ſaunprahtibu, ar peedoſchānu un ne ar atreehibu, ar pazeetibu un ne ar moziſbam un aſnš iſleekſchānam war pazelt weenu waj otru tizibu. (Applauſ pa kreiſt.) — Belouſowš: Sozialiemoſratu frazija balſos likumprojektam par labu. Lai gan ſchis likumprojekts apſinas brihwibas nedod, jo waldoſchās baſnizas paſtahweſchana jau newar ſaſkanet ar apſinas brihwibas prinzipu, tad tomehr ſchis likumprojekts ir gaiſmas ſtars tumſkās walſi. No pareiſtizigās baſnizas preekſchſtahwu un no miniſtru padomes preekſchſehdetaja runam war redſet, ka baſniza Kreewijā ir walſis kalpone. Kamehr walſis dalis religiju daſchadās ſortēs, tamehr wahrdi par apſinas brihwibu paliks tikai wahrdi. Šſtu apſinas brihwibu war nodibinat tikai atdalot baſnizu no walſis. To warēs iſdarit tikai tad, kad ſaſauks ſaſtwerſmes ſapulzi. (Applauſ pa kreiſt.) — Wolowš II. noſchelo, ka komiſija palikufe puſzekā, jo ta naw likumā aiſrahdiſuſe, ka pawalſneeki war nepeederet ne pee weenas tizibas. Reſerentiſtš Kamenſkiš paſtahſta, aiſ kahdeem eemeſleem komiſija naw ſcho prinzipu eewehrojuse. — Knas Deniſchewš runā par behrnu pahreeſchānu zitās tizibās un iſſaka domas, ka jaaiſleedſ wezakeem, ar waru peepſeſt ſawus behrnus pahreet no kriſtigās tizibas nekriſtigā. — Barons Meienдорſš: Kahdus 40 gadus atpakat Auſtrijas tautas weetneeku namā apſpreeda likumprojektu, kurſch bija lihdiſigs muſhejam. Katoku baſnizas notureja ſcho projektu 7 gadus komiſijā. Waldbiba un daka tautas weetneeku newareja to apſpreest un peenemt. Beidsot taš nonahza tautas weetneeku namā. Tagad kleriſaki iſleetoja wiſus lihdiſektus, lai aprobeſchotu apſinas brihwibu un pahreeſchānu zitās tizibās. Tad Auſtrijas keiſars greeſās ar wehſtuli pee Auſtrijas pirmā kardinala un iſſazija zeribu, ka Auſtrija hušš ne tikai apſinas brihwibas, bet ari religioſa meera ſeme, un tadeht wiſch neatkaufchot aiſſawet likumdeweju darbibu ſcha leetā.

Ar ſcho eewehrojamu wehſtuli 17. oktobrē 1867. gadā kleriſaku aprindu pretoſchanaš bija lauſta. Loti intereſanti, ar kahdām eerunam ſchis aprindas pretojaš apſinas brihwibai. Auſtrija eſot katoku walſis, bet tizibas brihwibas newarot huht katoku walſi. Auſtrijas keiſara titulis eſot

zeefchi faisīts ar katoku tizibu. Waldofchās bāsnizas tee-
 fības esot eeguhtas tuhlflofchu gadu laikā un tadeht tās
 zeefchi jaatfargajot. Tagadejā walfis lahtiba atkarotees
 no eedfihwotaju wairatuma, bet wairatums peederot pee
 katoku tizibas; tā tad ari fchai fnaā wajagot zeenit un
 aiffargat katoku tizibas preefchrozibas. (Markows II. no
 fawas weetas: „Selta wahrdi!“ — Timofchkins: „Gudri
 wahrdi!“) To, ko atņemot katoku tizibai, nedodot wis
 apfinaas brihwibai, bet fleptizismam un indiferentismam,
 kuri sematās fchkrās pahriwehrofchotees par komunismu un
 ateifsmu. Katoku eedfihwotaji netad nebuhfchot meerā, ka
 atwehl brihwi pahreet zītās tizibās. Scho likumu nosodot
 neween Deews, bet ari katoku tauta. Winaas frdsapfina
 ahtraf neapmeerinafchotees, kamehr fchis likums nebuhfchot
 isnihzinats. Tatfchu walfis galwenais ufderwums, ufturet
 meeru, lai waretu apmeerinat ne tikai materielās, bet ari
 garigās wajadfbas, ufwareja, un wehfure ir peerahbijuse,
 ka no fchi laikā tiziba ne tikai naw pagrimume, bet gan
 nofkaidrojufes. Apfinaas brihwiba nebuht nefazehla tahdas
 fchauftnigas parahdibas, par tahdām klerikali eepreefch flū-
 dinaja. Ta peerahdija, ka tauta ari brihwā atmosferā
 prata uflabot to tizibu, kura stahweja tuwu winaas frdij.
 Ari Kreewijas eedfihwotaji ir pilnigi fagatawotti tikahli, ka
 war eewest apfinaas brihwibu. Pareiftizigo eedfihwotaju
 leelakai dakai religiofs fanatizms ir pilnigi fwefchs. Wifas
 kreewu fabeedribas aprindas pehdejos 50 gabos pastahwigi
 atgahdinaja, ka garigā dflhwē wajadfiga brihwiba. Labakee
 Kreewijas dehti fagatawoja zeku fchai reformai. Tagad
 ta nu teef atfihita. Samehlas, lai tai wehlat nebuhtu tahds
 liktens, kuru waretu rakfturot ar Schtschedrina wahrdeem:
 „Pa weenam naw aifleeqts eet pa eelu,“ bet peefihmē
 peebilfts: „Nu pamehgini tikai.“ (Applauft zentrā.) —
 Sade: Wolgas pilfehtās dflhwo daudf kristitu tataru, kuri
 pahrgahjufchi pareiftizibā, tadeht ka teem folitas daschadas
 preefchrozibas un dahwinajumi. Tatfchu fleyus wini ar-
 ween turejās un wehl tagad turas pee muhamedanu tizibas.
 War eedomatees, tahds buhs wimu preeks, kad wini dabūs
 finat, ka dota apfinaas brihwiba. — Garidsneeks Jura fch-
 fewitfchs: Turu par fawu peenahfumu aifrahdit,
 tahdā stahwofli pareiftiziba nonahks reetumu apgabala.
 Tur pastahw wezs strihdus ftarp diwām tizibam. Newar
 finat, ka tas beigsees. Katoki tur gan atkauteem, gan ne-
 atkauteem lihdsfekteem isplata fawas mahzibas. Tagadejais
 likumprojekts wiswairaf patihfams pokeem. (Mgt applauft
 pa labi.) — Preefchfehdetajs pafino, ka wehl
 nahfchot nofkaufktees 72 runatajus, un leef preefchā pah-
 traukt debates lihds nahfchofchai fehdei. — Ksendfs Ma-
 jewitfchs, runadams perfonigā leetā, protestē pret
 Surafchewitfcha ifteizeeneem, ka katoki leeto gan atkautus,
 gan neatkautus lihdsfektus. — Markows II.: Pehz
 lahtibas ruffa, perfonigā leetā war runat tikai pehz de-
 batem, bet fchai gadijumā lahtibas rullis naw eewehrots,
 lai ipatiftu pokeem. (Stiprs trofknis pa kreift un zentrā.)
 Preefchfehdetajs: Perfonigus pafkaidrojums war
 dot tikai katras fehdes beigās un tikai par to, kas notizis
 tajā pafchā fehde. Ja Markows II. tomehr domā, ka te

nofeedsees preefchfehdetajs, tad ta ir Markowa pafcha ap-
 finas leeta. (Sauzeeni pa kreift: „Markowam apfinaas
 naw.“ Labajā pufe trofknis.) Preefchfehdetajs
 pafino, ka labee eefneegufohi pafinojumu, ka wini wehlootes,
 lai peeprafijumu par „kreewu tautas faweenibu“ ftata ahtraf
 zauri. Preefchfehdetajs pafkaidro, ka fcho peeprafijumu
 nodomats likt uf deenas lahtibas tuhlin pehz tam, kad
 buhs beigufchi apfpreeft tagadejo likumprojektu un wehl
 3 zitus fleidsamus projektus tautas ifgihitibas leetas. —
 Timofchkins pafino, ka labo fratzija apmeerinata ar
 preefchfehdetaja pafkaidrojumu. (Kreifajā pufe fmejas.)
 Preefchfehdetajs: „Pateizos, mafakais, par to.“
 Sehdi flehdja pulksten 12.

Sehdi atklahja Homjafows 20 min. uf 3. Tur-
 pinajas debates par pahreefchanu no weenas tizibas otrā. —
 Mjafchiks: Saewed neaprobefchota tizibas brihwiba, lai
 gan fchaubos, waj to kahdreif warēs realifet polizijas walfi
 ar birokratiftu waldbibu. (Galejee kreifsee applaudē.) —
 Barons Rosens: Dibinotees uf peedfihwojumeem reli-
 gijas laukā Baltijas gubernās, jaatfihst, ka weenigais tizibas
 brihwibas aprobefchojums waretu buht aifleequms pret
 tahdām sektem, kuru mahzibas aifftar titumibu un pahrlahpi
 wispahrigo pilfonifto teeftbu lahtibu. Peewedis plafchas
 finaas par Baltijas mahzitateem un latweefchu semneefeem,
 kuri faukti pee atbildibas tizibas leetas, runatajs atrod,
 ka tizibas brihwibas wisdrihsatā eewefchana ir walfis
 domes moraliftais peenahfums, eefch kam ta peerahbitu,
 ka pilnigi faprot walfis idejas ihstenos ufderwumus. —
 Partfchewfks: Uhrsejnu likumdofchana peerahda, ka
 tizibas brihwibas prinzijs teef ufftatits par tahdā mehrā
 ahripus katrām fchaubam stahwofchu pateefibu un eefaknojees
 tik dfti walfis teeftbu fajuhtā, ka nemas newar wairs
 eedomat kahdu kulturu, kas nepafihstu tizibas brihwibu.
 Schim likuma projektam peedod pahraf leelu nofihmi. Nestin
 waj 20. gadu fimteni wehl notiks tahdā mehrā tizibas
 mainas, ka 19-tā. Atteezibā uf fakareem ftarp pareifti-
 zigeem un Romas katokeem, runatajs atrod, ka tad, kad
 pehdejee pilnigi eewehrojufchi pazeetibu tizibas leetas, kad
 zenschanās zitus katokeem peeweenot parahdas tikai pee atfe-
 wifchām perfonam, peem. pee preeftera Palmerija, pareif-
 tizigā bāsniza turpretim atrod tizibu faweenofchanu par reali
 eefpehjamu, pawairo fawus mifkonarus, un tee pret pokeem
 wehrftee likumu projekti, kuras waldbiba fastahda waj if-
 deenas, leef domat, ka katoku bāsniza newar zeret pat uf
 to brihwibu, kuru tee bauda protestantifkā Wahzija, leef
 domat, ka pokeem nahfsees wehl nest tās zeefchanas, kuras
 tee jau ifbaudija pehdejo gadu fimtenu laikā. (Kreifsee ap-
 plaudē.) — Karaulows: Dikpat labajo prefe, ka wini
 deputati walfis domē pehdejās deenās bes gala atgremo
 weenu un to pafchu tematu: ja jau weztizibneeku likums
 fahzis atrakt pareiftizigo bāsnizai pamatus, tad tagadejais
 likums ejot pret pafchu kristigo tizibu. Tik weentahrfcha
 jautajumu ufstahdifehana jaatfihst ar pateizibu; fcho likumu
 aifftabwam taifni ka kristigās walfis pamata prinzijs. Sa-
 lihdsfinu wezo austruma semju un klaaffā laikmeta wehfuri,
 kad waldbija tizibas nezeefchamiba, ar tagadejo leetas ftah-

wolli. Ja toreis affina tizibas nezeeschamibu par wjadfigu Komaz walsts labā, tad ta tagad wjadfiga kreewu walstij. To newajagot preefšch basnizas, bet tikai preefšch walsts. Apstinas brijwibu dewa kristigā tiziba, wina atnesa wirs femes pats Kristus. Bet kad tagad gribam eewest dšhwē to, to apsolijis 17. oktobra manifestis, tad mums faka, ka mehš apgahschom basnizu, aplarozam kristigo tizibu. Waldibas preefšchahwi gan atšihst tizibas brijwibu par wjadfigu, bet eeteiz nefeigtees ar winas pilnigu eeweschanu, tani weetā grib padarit par likumu to personu tizibu jaimojoscho stahwolli, kuram bijuse nelaimie attrist no Kristus. Tahdu leedulibu no kreewu dšhwes wjagot ihraut us reis bes kahdas kaweschanaš. Baitodamees par to, ka pareistizigee waretu attrist weseleem pulkeem, biskaps Jewlogijs aismirsa peefšhmet, ka 30 gadus pirms 17. aprila 1905. g. ukasa Holmas Kreewija tika peegreesta pareistizibat ne ar Deewwahrdu fludinaschanu un mihlestibu, bet ar draganu nagaitam (labe proteste, bhahweeni: meli, negehki, kreisee applaudē). Sinoda eeteitkee pahelabojumi tika motiweti no biskapa Jewlogija ar technisfeem apstahkteem, kas tizibas brijwabas jautajumos nemas naw peelaischams. Resinu, ar to beigtees muhsu tagadejā fajihstē; bet ja ari mehš to pasaudetu, tad tahds saudejums buhtu zeenigats (us labajeem pagreesees) par juhsu neilgo uswaru. (Kreisee un pa datai zentrs ilgi applaudē).

Preefšchfehdetaja weetu eewem barons Meindorfs. **Schetchkows:** tizibas brijwiba, ka beidsamee peedshwojumi rahdija, pahrwehrtisees tizibas apspeeschana, tizibas neapstina. Tagad eefneegta wesele rinda projektu, kuri iseet pret wezu wezo tizibas kahrtibu pareistizigā Austruma Giropā. Referatā peewesti wisaugstakee manifesti fagrositā un nepilnigā weidā. Gestahdēs, fur taisha lehmumus ar balsu wairakumu, nedrihst ischfirt apstinas jautajumus (labe peekriht). Kreewija ir pareistiziga, kreewiska. Ja ta tahda nebuhtu, tad man no schi nama jaaiset, jo nebuhtu nefa wais to darit waj aistahwet, ja pareistizigos kreewus nostahditu weenā augstumā ar nepareistizigeem paganeem, bet schehligais Deews to nepeelaidis. Deewbijigais Bars to neapstiprinās un muhsu pareistizigā kreewu tauta, kura tizibas leetas wispaazeetigatā, to nepanesis. Ari mehš, tautas iswehletee, schini seimā, ne dome, to neatkaufim, zil labajo frakzijas spehā stahwēs! — **Mikows:** no wezeem laikeem basniza ar walsti un walsts ar tautu bij zita ar zitu safajstas; schahda tizibas prinziba fajautschana ar tautisto un walsts prinzipeem ir wisleelatais schehhrflis walsts atjaunochanai. Kreewu religiofitates wehsture schajā schaurajā doktrinā naw eeflehdama. Sektēs isplattjuschās pa wisu Kreewiju un, ka mihonari leezina, draud ar wispahrejām leesmam. Basniza un walsts schai kustibai war nostahdit pretim tikai sawu wezo zeremoniju kahrtibu, kuru apfargā polizija. Sawus prafsumus draudsem pretim un sawu fludinaschanas swaru war tikai pate basniza, ja buhs swabada no sawa pahrat turā sakara ar walsti. Un to war safneegt tikai tad, ja atkaus brijwi atstahst basnizu un peeweenotees fur grib, ari ja patihst, palikt ahprus katras tizibas. Tikai bestizibas prinzipu atšihstot buhs ispidbits tizibas brijwabas prinzips, kuru pirmo reis pasludinoja 17. oktobra manifestā, jo agrat arweem wjadseja, weenu tizibu atstahjot, eestahtees otrā. Bes weischfeem preefšchdarbeem gan naw eespehjams schahdu peefihmi usnemt tagadejā projektā, bet zerams, ka dome atšihst par wehlamu, ka tai drihsā laika tiktu eefneegts projekts par bestizibas stahwolli. — **Prowfks II.:** soz. dem. neatrod ne ehnu no tizibas brijwabas waldibat eefneegta projektā. — **Knafs Kurakins:** newar buht brijwi pahreet no kristigas tizibas nekristigā; drihsā laika jafafauz basnizas konzils; newar weenā reise ar scho projektu ischfirt

ari schihdu jautajumu, kam ari politiffa un ne tikai tizibas nosfhme ween. Muhsu kristigā walsts, kas no krusa radita, ap krusu tapuse stipra, ar krusu uswar un dšhwo, newar kaut attrist no dšhwo daroschā krusa. (Labe trofšchaini applaudē).

Pehz schis runas wehla laika deht debates pahrtarauz lihds nahfoshchaj sehdei.

Personigā leetā biskaps Jewlogijs pretojas Karaulowam, kusch laifam aismiršs tos laikus, kad poku dšchandschalas danzoja pa pareistizigam muguram, kad pareistizigo basnizas isdewa us nomu. Nerunajot par wezeem laikeem, tagad nelaimigā, aismiršā Holmas tauta tuhstoscheem attriht no pareistizibas, jo weetejee muischneeti pahrwehrtuschī brijwibu par elli un par warmahzibas riktu. Ka es domei finoju par Holmas tautas zeeschanam, tad man faka: klusaf, tas ir zilwezes eenaida isdomajums. Saprotu, ka pokt tā runā, jo sakams wahrds jau isteiz; takis sin taga apehdis. Bet ja runā muhsu kreewi, kaut ari kadeti, tad es to tikai waru nosaukt par wisnegechligato warisejibu, leedulibu un pateefšbas nizinaschanu; es reem faku: lungi, kaunatees! (Igi, trofšchaini applaudē pee labajeem, bravo!)

Preefšchfehdetajs: Zuhfu eminenze, par pehdejeem wahrdeem par noscheshochanu man Zuhš jafauz pee kahrtibas! (Kreisee applaudē, fawz bravo; pee labajeem leels trofšnis, dausa pultes. Wauz: tu nekreews, kā tu drihsti fawt pee kahrtibas pareistizigu biskapu! Sgauwu barons, nost ar nekreeweem, leen pee schihdeem, nost, ta ir zuhziba, pats dšhwo no kreewu maies, nost!) Preefšchfehdetajs stipri swana, mehgina runat, trofšnis pilnigi apfeds wina wahrds. Ustrauktee walsts domneeki atstahj sawas weetas un harā nostahjas ap presidentu tribini. Dposzija un zentrs stahw kā zeeta feena pret labajeem, kuri nebeids trofšnot un gahnitees. Preefšchfehdetajs atstahj sawu weetu un wina usdewumā pristawa palihgi lihds deputatus aiseet. Sehde slehgta 8 min. uī 7.

Par pafem un usturas leezibam. Geshchleetu ministrijas zirfularā no 1906. g. 9. augusta ar Nr. 44 noteikts, ka tajos gadijumos, kad nobodku malfataju schētras zilwels peeprafšjis no sawas peederibas weetas jaunu pafē waj usturas leezibu, bet naw peefuhtijis sawu wezo pafē, jaunā pafē peefuhtama winaam dšhwēs weetā un isfneedsama zaur poliziju, kā tas beeschi sinots eefschleetu ministrijai. Jo projam israhdijees, ka scho noteikumum ispidot, beeschi notikuschas domu starpibas, ferischki starp pagastu waldem un polizijas eestahdem un bes tam rodotees dauds leetu rakstischanu gan pafēs un usturas leezibas isfuhtot, gan winas registrejot un kontrolejot pehz termineem, kad winas notef. Tas pa wisleelakai datai zekotees aif tam, ka pagastu waldes mehdsot isfuhtit saweem pagastu lozefkeem gandrīh weenigi ihfa termina pafēs un usturas leezibas, t. i. ne ilgaf kā us gadu un daudstahrt pat us ihfaku laiku, lai gan winaam ir teefiba isdot katram pafu grahmataš us nenofazitu laiku un bes kā pafēs peeprafštajs to buhtu ihpafchi lihds. Schahda pagasta walchu rihziba tagad no eefschleetu ministrijas atšihst par nepareisu un nefaskanofchu ar Wisaugstato ukasu no 1906. g. 4. oktobra, kurā teefchi noteikts, ka winaam peenahfas isdot bestermina pafēs grahmataš wisfeem pagasta lozefkeem, isnemot weenigi 1903. g. pafu likuma 46. pantā apšihmetas personas. Scho eewehrojot, eefschleetu ministrs islaids zeefchi ispidamu noteikumum pagastu waldem un maspilsonu eestahdem, isdot resp. peefuhtit bestermina pafēs grahmataš katram, bet termina pafēs tikai teem, kuri tahdas kategoriski peeprafša.

Senata spreedums pagastu femes peewee-nofchanas leetā muischas femei. Semnees Sahnis

Schönbergs gresās, tā „Lib. Btg.“ sīno, tā sava mirušā tehwa manteneeks pee Grobiņas semneeku leetu komisāra un peļz eefneegā luhguma atraidīšanas pee Kurfemes semneeku leetu komisijas ar luhgumu, lai atkal atjauno Buntas muisčas Birseneeku mahjas, kuras peļz 1846. g. agrarnolikumeem muischas ihpašneeks nelikumīgā kahrtā atmehmis wina mirušajam tehwan, kurfch bijis toreis scho mahju dšimtrentneeks un peeweenojis tās muischas semei. Semneeku leetu komisija atstahja leetu bes panahumeem ar motiwejumu, ka par mineto mahju atjaunoschanu wor luhgt weenigt pagasts, bet ne Schönbergs. Tā ka Buntas muischas Birseneeku mahjas ir 1867. g. peļz Kurfemes gubernas semneeku leetu komisijas apleezibas ar fewischku atkauju un likumīgā kahrtā faweenotas ar muischas semi, un tadeht naw nekahda wajadsiba atzelt mineto lehmumu, tad waldofchais fenats pawehlejis atstahht Schönberja fuhdsibu bes eewehribas.

Rujene, 20. juniā. Schodeen, pulksten 11 preefsch pusdeenas, Widsemes gubernators wairaku beedribu un preses preefschstahwu un atklahibas darbineeku klahhtuhtne atklahja festo Rujenes lauffaimneezibas un mahjruhpneezibas istahdi. Publikas pee istahdes atklahšanas, ka pee festdeenas deenas, eeradees peeteefochi. Istahdito preefschmetu fkaits apmehram 900.

No Pšchfiles. „L.“ sīno, ka 14. juniā krusa ar leelu wehtru pahrgahjuse pār wairak faimneeku semi un nopostijuse rudsus, faku dahrsus, nolaususe leelus kofus un noplehuse dacham mahjam juntuš. Krušas negaišs gahjis kahdu 1/2 wersti platā strihpā. Ahrupus schis strihpas no negaiša nebija itin nekās manams. — Tahdu pašchu sīnu par wehtras un krušas negaišu, kas padarijis leelu postu, fneeds ari no Mahlpils.

Pšchfiles kaujas organīzācijas prahwu išteefaja 19. juniā kara apgabalteefas delegāzija. Apfuhdsēti bija semneeki Martinsch Bihruls, Martinsch Dalbinsch, Wuktra Neuman, dšim. Kipur un Šarlotte Walod. Peerabdižumu truhuma deht teefa wifus apfuhdsētos attaišņoja.

No Jahna muischas, pee Behām. Kā „Slowo“ sīno, tad Jahna muischā peldotees noslihzis bijuschā tautas apgaismošanas ministra Sengera 14 gadus wezais dehts, kahdas Peterburgas gimnastijas audseknis.

No Kraukleem (Beswaines draudse.) Nesen atpatat schejeenes melderis Sch. ar latwimu eebrauzis esera widū, apgahis laiwu un pats metees uhdeni un — noslihzis. Par pašnahwibas eemestu min nelaimigu mihlestību. Sch. bijis eemihleees fawā kalponē, bet wezaki winam leeguschī ar to laulatees.

No Walfas. 15. juniā sche us eelas norišņajās fawads gadijums. Pee Malnera trakteera durwim stahweja diwi eefkluschi tehwini, kur patlaban gahja garām Lugaschu draudses mahžitajs Gaigals. Weens no wimeem ilgi nedomadams usfauza: „Gaigal, nahz schurp, ismal-faschu glahstī alus.“ Mahžitajs paštatijās ween us „bes-deerjeem“ un dewās tahlak, bet drihs ween bija pawadits ar smeekleem no otra tehwina. Pehdigi schuhpas redsedami, ka „zeenigtehws“ neleeks sīnot, meerigi dewās trakteerī un eenehna weetu lihgsmojoschā mudsekti. Peepeschī eeradās trakteerī Gaigals no gorodowoja pawadits un uskleedsa: „Kur ir tee wibri, kas man alu peefoltja?“ Drihs ween wainigee bija atrasti un eemesti trahtinā.

Lauffaimneezibas istahde Jelgawā 12., 13., 14., 15. un 16. juniā. Scho istahdi topejt farihfoja Latweefchu Lauffaimneeku Eonomistā Sabedriba un Jelgawas Lauffaimneezibas Beedriba. Wīnu atklahja peektdeen,

12. juniā pulksten 11 Kurfemes gubernators fšepen-padomneeks Knasems. Wahzeefchi pee istahdes nepeedalijas. Wīni ihsti ari nemas nebija usaižināti. Šubinajumi par istahdi gan parahdijas wifos weetejos laifkraktoš, bet tā ka Jelgawā wahju laifkrakstu naw, tad, nu tad wahzi no ta laifam fšehds, ka wīnus neeeluhds un lihds ar to ari negrib. Lai tas nu buhtu tā buhdams, raksturīks tomehr tas apstahlis, ka latweefchi ar wahzeem pee istahdes farihfošanas negahja kopā. Jelgawas wahju pilsehtas walde pret istahdi pat isturejas gaušči nelabwehligi, jo gribeja tai pat noleegt semes gabalu, kur istahdi farihfoja. Wehl meerteefnescha kamerā par to atrišņasees newehlama aina. Dihwaini ari, ka istahdes deenā kahds „istahdes labwehls“ pa telefonu pašchufstejis mustanteem, ka istahdes atklahšana to deenu wehl nenotifschot. Wif ta eemesta mustanti laikā neeeradufchees istahde. Waj tahda ta daudfīnatā pretimnahschana latweefcheem? Tā isnahza, ka latweefchi farihfoja weeni pašči istahdi. Un, ja eewehrojām ihšo fagatarofchanās laiku, tad jafaka, ka istahdes komiteja strahdajuse bija un ari ar pašchu istahdi wareja buht meerā, gan jawehlas, ka ta us preefschu buhtu masak raiba ar fšhprefschu bodelem, bet toteefu fštematistaka, solidata. Lauffaimneeziba ir nopeetna leeta, tapehž ari lauffaimneezibas istahdes raksturam wajaga buht nopeetnam. Wifš, kam „tingeltangeta“ raksturs, lai paleek ahrupē! Leelaks fwarš muhfu istahdes turpmak buhtu peegreeschams leetpratejeem-iffkaidrotajeem, kas publikai fneeds wajadsigos paškaidrojums. Zit daschs labs istahdits preefschmets, kas paleek neeewehrots, tā eeguhtu pawifam zitu nosihmi un taptu it tā dšihws! Ar fewischku atfinību minama I. Kurfemes lauffaimneeku kongresa notureschana. Domu ismaina jo fwariga semkopibā. Par kongresa farihfošanu tapehž fšfnigu paldees! Kongress labi apmeklets. Tapat istahde pate. Pawifam istahdi apmeklejuschas kahdas 15,000 personu. Sihme, ka lauzeneeki par to interesejas. — Istahdes fastahws bija schahds:

A. Lauffaimneeziba.

- I. Lauffaimneeziba ar 61 numuru un 16 istahditajeem;
- II. Dahrskopiba ar 31 numuru no 18 istahditajeem;
- III. Peenfaimneeziba ar 27 numureem no 15 istahditajeem;
- IV. Lopkopiba.
 - 1) Sirgi 88 no 46 istahditajeem;
 - 2) Gowis 80 no 24 istahditajeem;
 - 3) Uitas 2 no 1 istahditaja;
 - 4) Zuhlas 11 no 6 istahditajeem;
 - 5) Suni 3 no 3 istahditajeem;
 - 6) Mahjputni 27 no 12 istahditajeem.
- V. Bifschkopiba 26 numuri no 13 istahditajeem;
- VI. Swejneeziba un sīwkopiba 3 numuri no 3 istahditajeem (to starpā Rigas juhrmalas swejneezibas beedriba Slokā ar toti pašchu koleziju).

B. Ruhpneeziba.

- I. Leelruhpnēeziba ar 308 numureem no 69 istahditajeem;
- II. Mahjruhpnēeziba un rokdarbi ar 176 numureem no 58 istahditajeem.

C. Amatneeziba

ar 90 numureem no 48 istahditajeem (to starpā wairakas leelas kolezijas).

D. Mahkfla un literatura

ar 50 numureem no 25 istahditajeem.

Istahditee preekschmeti wispahri bija labi. Staiti bija daschi „tumelini“, staitas daschas „raibaknas“. Wispahri bet ari schini istahde bija redsams, ta loptopiba pee mums wehl walda pilnigs chaofs un tas deemschehl pat pee muhsu labafajeem loptopjeem, kas bija istahdijuschi zitadi toti glihtus, labus lopus.

No Wahrbeles. Pagahjuschu nedetu padarija sawai dschwibai galu, eelehdama Leelupe, kahda scha pagasta jaunawa, Baukas meitenu skolas skolneezee, 17 gadus weza L. G. Melaimiga iswilka no uhdens tikai pehz 5 deenan. Gemes, ta dsird, esot dschwes apnikums. „L.“

Par behdigi paschitamo skolotaju Sunchenu pehdejā laikā gandrīh wiš Jelgawā un Rīgā laikraksti wehstija, ta tas esot Jelgawā apzeetinats un eewetots weetejā zeetumā. Bet tagad mums no drošchas puses šiao, ta ne weetejam polizijas eestabdem par Sunchena apzeetinaschanu Jelgawā un aptahrtne kas šinams, nehi ari Sunchens atrodas Jelgawā zeetumā. Tā tad wiš šiao jumi par Sunchena apzeetinaschanu Jelgawā israhdas par nepateeseem. „Sads.“

Krisburgā, 19. jun. Peektdeen, 12. junijā, pusdeenas laikā aij atreebības nodešinatās weetejās Kalna Oglineeka mahjas. Ugunim par upuri krituschi wiš lopi, mahju inventars un ari zita manta. Wisdomas kriht us kahdu seeweeti, tura 13. junijā apzeetinata. Chkas bijuschas apdrošchinatas, inwentars ne. Saudejumi eewehrojami. „S. D. L.“

Sinibu Komisijas wafaras šapulzes 16. un 17. junijā latweeschu interimteatra telpās (pee Buschfina bulwara) bija labi apmekletas. Šapulzes atklahja „Dsimtenes Wehstnescha“ redakcijas lozsklis Kalninsch ar goraku runu un flehdsja rakstneeks Kaudsitis Matiss šifnigeem wahrdeem. Preekschnefuma wirtni eesahka 16. junijā swehr. adwokatš Arweds Bergs par Krišchjahni Waldemaru, turu ruratais židinaja ta demokratisku darbineeku un beidsa Sibilits referedams par mahzitaju Eisenu ta pirmo latweeschu aistahwi pee kreewu waldbibas. Blaschats apflats par schim šapulzem telpu truhstuma deht deemschehl wehl jaatleef turpmat. Peeminešim wehl tikai, ta fewischtu wehribu šozehla mahzitaja A. Needras preekschnešums par „tautiskās apšinas pahrweidošchanos“. Preekschlasšums bija poetisks un diki šajuhšminaja klawstojus. Par scho un ziteem preekschlasšumeem, ta jau minets, turpmat. Preešhmesim wehl tikai, ta Needra atkal grošijis mehteli un choreis us kreiso pusē. Leekas lihri, ta wezšam Socratam taishiba, ta dšejneeks naw politikis.

V. Latweeschu wispahrejo dšeedaschanas šwehtku dšeesmu programu komisija, kas šastahw no Surjanu Andreja, Wihtola, Vogelmana, Surjanu Jura, komponista Kalnina, Šojuufa, R. Dsolina, Ahrgata, D. Grünberga, Ahres, Erdmana, Schuberta, Wennera, Briges, Leepina un bijuscho dšeesmu šwehtku dirigenteem Behtina un Sihles, notureja 16. junijā šarp plkst. 3 un 5 deenā fehdi, tura wehl reis apšpreeda dšeesmu programu. Pehz ilgatas apšpreešanas nolehma papibdinat no Musikas Komisijas jau isfludinato programu ar: Surjanu Andreja „Latwijas kalnos“ un Melngaita „Mi, mani tumeki“ wihru koreem, un ari Wihtola „Tu, kas mihti debests“ un Melngaita „Slawas dšeesma“ garigam konzertam. Tā tad pirmās šwehtku deenas garigam konzertam ir 12 dšeesmas preeksch jaukteem un 5 preeksch wihru koreem; bet otras deenas laizigam konzertam 17 preeksch jaukteem un 8 preeksch wihru koreem. Šchās deenas programā wehl ušnemams Šimses Šahnu dšeesmu žikls, agrak nolemta Surjanu Pawula Šahnu dšeesmu žikla weeta.

Pehdejo atfina par eewetojamu treschās deenas dšeesmu programā, tura isstrahdajama wehlat. „D. W.“

Nelegalā šozialdemokratu skolotaju biroja leetu isteesaja Witnas tura apgabalteefas delegacija 19. un 20. junijā Rīgā. Šhini leeta apšuhdsjeti bija: schurnalists, Mahrjeenas pagasta peederigais Nikolajs Kalninsch (20 g. w.), skolotajs Peters Dots (40), Karlis Defens (43) un Kabiles pag. semneezee Annete Peisch-Behršia (36) — par peederibu 1906. un 1907. gados pee noseedšigas organizācijas — tā šautā nelegalā skolotaju biroja. Kalninsch ar Doku bijuschi biroja preekschstahwi un isfuhtijuschis skolotajeem, fewischki us laukeem, ušajinajumus, atstah aišbehguscho un no administrācijas isfuhtito skolotaju weetas. Biroja sehdes noturetas apšuhdsjetās Behršia dschwotli, tur wehlat polizija usgabjuse „Žihnu“, nelegalu literaturu un zitus dokumentus. Teesa Defenu un Behršiau ataišnoja, bet Kalniau un Doku noteefaja us nometinašchanu Sibirijā. —ns.

No Neweles. Widšemes rewoluzijas prahwa. Kara teefa 16. junijā isteesajuse prahwu pret žihnas organizaciju, tura 1905. gada dežembrī nodešinajuse Stahmereenes un Litenes muišchas un usbrukuse kasaku patrolai. Peezi nemeerneeti šawā laikā jau tikuschis noschauti, 9 aišbehguschis un 6 stahwejuschi teefas preekschā. Noteefati Otto Bredis (40 g.) us 2 gabi un Eduards Kelle us 1 gadu arestantu pahmahzischanas rotā; pahrejee 4 ataišnoti. „L.“

Selšinsforšā, 18. junijā. Šhodeen wiš Somijā eesahjees dšehraju štreiks tani noluhkā, lai weizinatū šahitibas kusribu un lai galigi isnihdetu alkohola leetoschanu Somijā.

Peterburgā, 18. junijā. Gewehrojot nemeerigo stahwotli Persijā, Wina Keisariškas Majestates weeteekam Kaukasa litis preekschā šagatawot kara špehtu, lai to waretu aisuhtit us muhsu Eseli-Deheranas žefu, ta ari fugus scho pulku pahrzjuschana no Bakus us Efelu. Šchee eepreekschjejee darbi teef isdariti tani noluhkā, lai nometistu anar-chiju, ja tahda izeltos bahtiareem un Kaswinas fidajeem tuwojotees Deheranai.

Peterburga. 16. junijā Smotenskas šahdschā aij Kenas šastawas, ta „Now. Wr. šiao, isšehlees leeks ugungrehts. Nodeguschis ischetri toka un weens muhra nams, tuzi bijuschis apdschwoti no strahdneeku gimenam. Gruwešchos pehz ugungrehta nodeššchanas atrašti trihs apde-guschis lihli. Sadeguschis: Olga Šfatowa, 30 g. weza, winas septinas gadus weza meitina un strahdneeka Misozka 8 gadus wezais dehls Aleksanders. Saudejums 50,000 r.

Peterburgā, 19. junijā. Melnsimtneeku barwedis Dubrowins nosodits ar 3000 rbk. leelu naudas šodu par rakstu „Kreewu dschwibas un schihdu aškau wehtiba“ „Ruskoje Šnamjas“ 134. numurā.

Laikrakšta „Peterburgas Latweescha“ prahwa Peterburgas teefu palatā isteesata 16. junijā. Apšuhdsjets bija awises atbildigais redaktors, komeršinatau kandidats Karlis Šwingewitschs par raksteem „Manifests“, „Uššautums kreewu armijai“ un „Atklahta wehstule beedreem Lutumā“, turu noluhks bijis, usmušnat eedšchwotajus us dumpi. Apšuhdsjetais neatfina fewi par wainigu un pašklaidroja, ta pateefais redaktors wišsch nefad naw bijis, bet parafšijis šawu wahrdu tikai sem dascheem numureem. Nowembra beigās 1905. g. awises isdewejs A. Gulbis pahrdewis to šw. adw. palihgam Ašim Šuščewizjam un Šridriham Wefmanam, pee kam redakcija jau tad bijuse pahrwesta no Peterburgas us Rīgu. — Apšuhdsjeto aišstahweja profesors W. Wladimirows un šw. adw. S. Gru-

senbergs II. Teesu palata atfina apšuhdseto par mainigu un noteefaja wīnu uš 1 gadu zeetofkni. „Df.“

Voltawā, 19. jūnijā. „Pet. tel. ag.“ fīno, ka uš Voltawās kaujas 200 gadu peeminas fwehtkeem Voltawā 24. jūnijā eeradišhotees kahdi 5000 Voltawās gubernas fahdšhu eedfihmotaju preefšstahwi. — Konstantinogradas aprinki krusa noftufe 1200 def. druwas; saudejumi fneedfas lihds 180,000 r.

Maskawā, 18. jūnijā. Kara apgabala wirskoman-deeris pawehleja nodot kara teefai 7 studentus un wairaf gimnastus, kuri organizefuši Kafanā flepenu fabeedribu rani noluhkā, lai ar brunotām bandam aplaupitu daschadas waldbibas eestahdes.

Tiflisa, 17. jūnijā. Swehriski negalinatā bagatā baptista fefeloma dehls, kuru laupitaji nolaupija 17. dez. 1908. gadā, tagad atlaists no guhstneezibas. Wina tehru laupitaji nogalinajufchi tadeht, ka tas nedewis wineem par fawu dehlu ispirkšanas naudu. — Tiflīfas aprinki eewainots ar rewolwera fchahweenu Damithatšinas teefnefs. No-seedsneeks apzeetinats. — Signachas aprinki krusa nopostija wihnogu dahrus un labibas laufus. Saudejumi eeweh-rojami.

Ahrsemes.

Stoholmā, Sweedrijas galwas pilfehtā, kur nule kā weefojās Wina Majestate Keisars Nikolajs II. un kur pa Keisara weefošanas laiku karata parkā nonahweja generali Belmani, tagad, kā ahrsemes awises fīno, apzeetinati 20 rewoluzionari, to starpā kahda 18 gadus weja jaunawa Wanda Sachfena un kahds Pauls Profs, kureem bijis sakars ar Belmana nofchahweju. Polijijai isdaret kraifšanas ari isdeweēs eeguht fwarigus politikā fatura papirus. Sifinats, ka rewoluzionaru nodoms bijis: Stoholmā isdarit atentatu uš Wina Majestati Keisaru Nikolaju II. —

Londonā atkal kahds indeefchu students kahdā ballē no-fchahwa palkawneeku Wiljamu Kerfonu, kurfch deeneja Indijas leetu reforā. Behz tam students wehl fchahwa uš kahdu ahrstu, kurfch atbrauzis no Schanhajas. Slepawibai, kā angļu awises wehsta, politisks raksturs. **Wahju walšis Kanzlers** firšis Būlows eefneedšis keisaram atluhgumos no amata. Wilhelms atluhgumos peenehmis. Būlows paleef wais tīfai pagaidam amatā kamehr reichstaga ijmēd zauri walšis finantschu reformu. Būlowa atkahpšchanās eemefflis meflejams nefaderibā ar konserwatiweem. Būlows, lai gan ari pats konserwatiwus wihrs, tomehr eeredzejis, ka glufchi beš reformam neet. Wīnsch, zeribā, ka konserwatiwee buhs peedabunami pee n e p e e z e e f c h a m a l ā m reformam, bija mehginajis apweenot liberalās partijas ar konserwatiweem pret zentru jeb katolu basnizas partiju. Liberalēe par kopā eefchanu prašja pruhšču feimas (landtaga) wehleščanas reformu. Būlows wineem uš to bij dewis zeribu. Pruhšču junkuri par to ustrauzās. Un tad nu wineem pee tam wehl ari mantošchanas nodofka projekts bija wifai nepatīhtams, tad konserwatiwee finantschu reformas leetā weenojās ar zentru, atraidija mantošchanas nodofka projektu, beš kura, kā Būlows bija isfazijees, finantschu reforma neefot eefpehjamā. Konserwatiwee ar zentru waldbībai praštās sumas dod, finantschu reformu tā tad iswedis, bet wifš nodofku smagums gulstas uš ruhpnēezibas un masato, nefpehjiगतo kameefcheem. Schahdos apstahktos nu atlika tīfai dīwi zeti: atlaist tautas weetneeku namu, israkstīt jaunās wehleščanas waj eet Būlowam. Liberalās partijas, fozialdemokrati un ari wifš eewehrojamafee tautfaimneefi-profefori praša reichstaga atlaifchanu. Bet tahdā gadijumā fchoreif tīktu waj glufchi fatreefka konserwatiwa partija un ta negrib ne keisars, ne ari Būlows. Wini baidas,

ka galeji kreifee nenem reichstaga pahfswaru. Tapehž labaf eet Būlows. Par wina pehznahzeju min grafu Wedeli, tagadejo Elfas Lotringas pahrwaldneeku. — Geheimrats profefors Hergfels 18. jūnijā Rihle fīnoja keisaram Wilhelmam par nobomatu seemeta pola apgabalu ispehtifchanu ar Zepelina gaisa fuga palihdiftu. Nofpreeda organizet leelifku wahju fabeedribu seemeta polu apgabalu un okeanu gaisa kahrtu ispehtifšanas noluhkā. Keisars usnehmās protektoratu. Pee farihtojāmā brauzeena peedalifhotees ari pats Zepelins. — **Jouna tipa gro-famu gaisa fugi** isgudrojis profefors Goldschmidis, Berlines uniwersitates elektrifšas laboratorijas direktors. Jaunā gaisa fuga balons efot 10 metru plats un 60 metru garšč un spehjtot nest 4 personas. Ar jauno fugi isdarits 16. jūnijā mehginajuma brauzeens, kas isdeweēs labi. Kugis bijis gaisā $\frac{3}{4}$ stundas un safneedšis 31 kilometru ahrtrumu stundā. Grofšchana isdewufes teizami. — **Persija** rewoluzionārā kufstiba peenemas. Rewoluzionaru kara pulki zekā uš pašču Teheranu, kur apdraudetas ahrwalstiju fuhtneezibas. Kreewu waldbība tapehž pawehlejufe jauneem papīdu pulkeem dotees uš Persiju. No Basu uš Persiju aiseet kahda kasaku regimente un weens kahjneeku bataljons. Persija tā tad war notikt leetas, kas leelā mehrā interese wifu Kreewiju. — **Krise Kretas deht** wehl naw no-wehrsta. Keelwalstis Turzijai eeteifufšas turetees wairaf mehrenibas robeschās. Bet jaunturki — fchee brihwibas waroni — par wari grib kreteefchus-greekus ufturet at-karibā. Sarihfots un fuhtis teef kara spehšs uš Greefijas robeschām. Ari Abdulam Hamidam schim mehrkim jaseedo fawa nauda. Kā „Berliner Lokal-Anzeiger“ fīno, tad 30. (17.) jūnijā Abduls Hamids isfneedfa turku waldbibas eestahdem atkal ischeku par 1 miljonu mahrz. sterl. Scho naudu isleetos preefch turpmatas otrās un treschās armijas korpuša apbrunoščanas. Abduls Hamids gribeja usstahdit noteikumu, ka 50,000 mahrz. sterl. isletojami preefch Alatini wafarnizas eepirkšanas uš wina rehšina. Waldbība tomehr scho noteikumu atraidija, tapehž ka wīnam, kā tautas wagineekam nedrihftot peederet neustams ihpaschums. — **Mawfas** sultana Mulaja Hafida kara pulki pehž jaunatām fīnam galigi fakauti wairaf kaujās. **Sizilija** 17. (30.) jūnijā atkal bijufe breesmīga semes trihze, pat wehl breesmigata kā pehrn, tad fagruwa Mešinas pilfehta, apradama sem fawām drupam leelato eedfihmotaju datu. Arakfsemes trofknis fchoreif bijis tahds, ka islizees, it ka fchautu fīntrem leelgabalu.

Muportā, 3. jūlijā (20. jūnijā). Pee jaunā porta buhweš, damba isfnešanas deht apbehrti 50 strahdneeki, no kureem 26 isglahbti. „P. t. ag.“

Tokija, 3. jūlijā (20. jūnijā). Deputati, kuri bija apwainoti, ka tee uspirkti no zukura tresta, noteefati uš zeetuma fodu. „P. t. ag.“

Walejas wehstules.

Afpašjai. „Proteftejofchām berneeten“ fanehmam un, saprotams, nodrukafim. Nofuhtam wehstuli.

P. M. — R. Fimellejam. Peenahzeet.

Gr. — 3. Rewar.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Ispaschneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Schim numuram eet lihdti kā peelikums W. Meslin — Riga laufšaimneezibas maščinu prospekts.

Brihdinajums!

No mašvehrtīgeem, sacharīnu faturošcheem, ihstā pafaules flavēnā

Bilza Sinalco

(Franza Hartmana Sinalco Atz. Sab., Detmoldē) pafaldarinajumeem teel brihdinats.

Luhdsu greeft wehrību
u original-etiketī ar Bilza gimetni un banderoli.

General-aištahws G. Lukiwicz, Rigā, Zehsu eelā 14, Tel. 4125.

Slimigi behrni.

Dr. Hommel'a Hematogens

Beeprafot fewišķi jaustwer Dr. Hommel'a Hematogenu un pafaldarinajumi jaatraida.

Dr. N. Awgustowkiš Sv. Peterburgā: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu jau kopš gadeem leetoju pee wahjeem behrneem baribas ušamschanas labošānai un stiprināšanai. Pee tam es wareju par lihdselka nošhmi un labām ihpašchibam pahrlēzimatees, fewišķi kas atteezās uš preparata spehzinajošchām ihpašchibam un sagremošchanas weizinašchannu. Mani brahla dehti 5-7 gadus wezumā gada laikā patēzotees Hematogenu no bahleem, anemisteeem behrneem, palikuschi par apateem fahrtwaigu sehneem.“

ir no waital tā 5000 eelķs un ahrfemju profesoreem un ahrsteem par wišlabato atšhīs, dabujams wišās apteekās un apteeku pretšchu pahrdotawās.

Rigas Laukšaimneezibas Zentralbeedribas

konsuma weifals

Telefons 4304. Terbatas eelā Nr. 35. Telefons 4304.

Weenigais preekschstahwis Latwišā
preeksch

Osborne plaušmašchinam un dachadeem
semkopibas darba rikheem un
R. Bechera arkleem.

Preekschstahwis Alfa-Laval separatoreem.

Beedahwā: Wifadus mahkšligus mehslus. Dezimal-
fwarns dachados leelumos, strikus, groščus, strenges,
kehdes un t. t. Peena kannas un kahrtuwes. Swesta
kulamas mašchinas, swesta prešes un formas, perg-
menta papiru un t. t. Peena ismekleščhanas aparatus
un peederumus preeksch lopu pahrraugu beedribam.

≡ Aleksandra eelā Nr. 51. ≡

Leelakais krahjums

osola ar drehbi pahrwilkti un laķeti saharki un
wiši peederumi.

Metala
kroni

Metala
sahrki

leelakā iswehlē.

J. Hiege, Rigā,

Aleksandra eelā Nr. 51.

Osels gultas,
behrnu ratinus,
masgajamos hekus,
petrolejas wahritajus,
tehmašchinas,
emalj. wahram's traukus,
petrolejas krahnis,
stikla un fajansa prezes,
nikela un alfenida prezes,
beedahwā pa lehtalam zenam

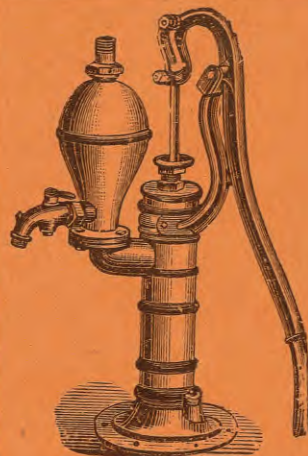
J. C. Mufške
lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelā Nr. 18.
Metala Kapu Kroni
leelā iswehlē lehti.

W. K. Kiessling,
Rigā, piano magalina,
L. Jehkaba eelā 8, blakus birschai.
**Fligeli,
Pianino,
Harmoniumi,**
Klaweeru spehles aparati,
Nošču škapji
tikai labakee fabrikati par mehrenām
zenam.

Peedšhwojis linu wehrpejs

peedahwajās laukšaimneezibam eerihot
masās mahruhpneezibas linu wehrp-
tuweš. Behet ari leetotas un jaunas
mašchinas. Laipni weprašjumi nobo-
dami sem N. N. 4199 „Rig. Rundschau“
elšpedijā.

**Hogalmu pumpji,
Mahju pumpji,
Dahrsa pumpji,
Fabrika pumpji,
Pumpji semkopibas**

Dahrsa sprizes šahl. no 4 1/2 r.

Nguns sprizes šahl. no 4 r.

leelā iswehlē.

Hugo Herm. Meyer,
Rigā.

Wišada weida mašchinas.

Capitol

**Labakais matu
ubdens**

galwas ahdas tihriščhanai,
atšpirdsinaščhanai un stipri-
naščhanai, nervu eroščina-
ščhanai, fewišķi ari pret
blaufgam un zaur to ro-
doščos matu isriščhannu.

„Capitol“

teel pagat. wehž Dr. med.
J. Eichhoff Elberfeldē uš-
demuma un naw nekahds
noslehpumains lihdselķis.

Weenigais jabrikants
Ferd. Mülhens

Kelne pee Reines un Rigā.
Schuhnu eelā 15.

Tšuguna leetawa, granita sahgetawa un slihpetawa

J. Lahzis, Rigā,

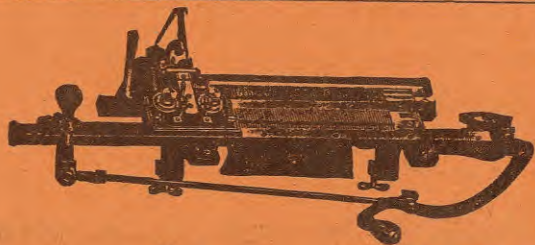
Pletenberga eelā Nr. 19. Telefons Nr. 2487,

peedahwa dažādus granita, marmora un tšuguna lapu krustus un peeminekšus, lapu beakšus, kēdēs (iš tšuguna), lapu sehtas (iš tšuguna un kalamas dšēšs) un metala kronus par mehrenam zenam.

Apštelējumus peenam un pahrēdē no krahjuma fabrikas noliktavā, Terbatas eelā Nr. 26. Telefons Nr. 986.

➤ Zenu rahditajus īsuhāta beš maksas. ➤

Pasta adrese: J. Lahzis, Rigā.

Kronberga

'Baltica'

ir labākā
families

adama mašhina,

weenīgā mašhina, kura šawās weenlahrēšās konstruēzijas, weeglās apeekšānās un weeglās eemahzēšānās deht īr katram eewehlama. W mašhinas war 150 dažādus preekšmetus un 185 musturus īšabī. Pamažziba par brijwu. Par mašhinas labumu un īsturbu teel galwōts.

Dabujamas weenigi pee

J. Kronberg, Rigā,

adamo un šujmašhīnu weikalā, Kungu eelā Nr. 28.

Baltijas audeklu manufaktūr-šabeedriba,

Rigā. (fabrika Kengeragā). Rigā.

Par fabrikas zenam pahrēdē pašā pahrēdotavā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dšijas un wifadas audeklu prezes, kā ar balinatus un nebalinatus deegus un ūchnores.

Phoenix ahtrešujmašhina!

Labākā šujmašhina gimenē, ruhpeezibai un industrijai, jo rotejōšāis mehanizms mašhīnai fneedš eeweērojamas preekšērozības.

Phoenix šuj, īššuj un šepē wisāstrak.

Phoenix eet wisweeglak.

Phoenix nepašīši gandriš bilšāna.

Phoenix īr weenlahrēšē rihlojama.

Štahwam īr dubulti bumbisu lehgeri. Kamejōšē trauzejumi waj bahrgas reparatūras pee Phoenix mašhīn. pīlnigi īslehgat.

Weenīgā pahrēdēšana

W. Ruth, Rigā,

Kungu eelā Nr. 25.

Rokas šujmašhinas
(Singers īstemas)
no 20 rbl. — šahlot.

A. Schmidt,

ūchaujamo eerōtschu meistars, Rigā,

Marstala eelā Nr. 14, tel. 1204,

peedahwā šawu bagatigo sīnšū krahjumu, kā: trihs- un diwstobru Wīnsčēstera, Pūrscha, Sahwas un mehrku sīntes, kā arī wifadu sīstemu rewolwerus un pišoles par lehtakām zenam.

Reparatūras, kā stobru pahrubrēšana us labu šchāufšānu, Desofše eerōtschu pahrērošjumi us zentraluguni u. t. t., tapat arī tablētatu leet-pratejīsta īslabōšana pee mehrenās atlībōsības.

Widšemes un Kursemes Dšeesmu grahmatas

apmehram 100 dažādus sehjumos,

šahlot no lehtakām rihdš 7 r. 50 k. gabalā, īsmekletos musturos, eeseetas spezieli šchājā arodā strahdajōšchās leelakās ahrsemju grahmatu feetawās.

Katrai pee manis pirktai dšeesmu grahm. īr klakt kā bešmaksas peektums:

Gilde īs Kristus dšihwes,

beš tam katrai šelta lapu u. labakās ahbas sehjuma dšeesmu grahmatai us pirmās lapas eepreekštituta usdrukats šelta burteem bibeles pantīnšch.

Grusta Plates drukatawa,

Rigā, pee Petera basnīzas un Škahrmu eelā Nr. 13.

„Waldschlößchena“ Merzens.